ALMANAK

— VOOR DE —

Ned. Herv. Kerk

— IN —

ZUID-AFRIKA,

voor het jaar Onzes Heeren

1915.

Uitgegeven van wege de Algemeene Vergadering der Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redactie van

Ds. JAC. VAN BELKUM. Ds. P. W. ENNIS.

J. STOKER,

(Voorheen AMM'S Cash Stores),

Kerkstraat Centraal, PRETORIA.

TELEFOON 470.

Het beste adres voor uwe

KRUIDENIERSWAREN.

Alle bestellingen worden met de meeste nauwkeurigheid verpakt en verzonden.

Depot voor de welbekende AMM'S THEE.

ALMANAK

VOOR DE

Nederduitsch Hervormde Kerk in Zuid-Afrika,

voor het jaar Onzes Heeren

1915.

Uitgegeven van wege de Algemeene Vergadering der Nederduitsch Hervormde Kerk.

Onder Redactie van
Ds. JAC. VAN BELKUM en Ds. P. W. ENNIS,

Gedrukt ter Volkstem-drukkerij, Pretoria.
—
1914.

INHOUD.

Feest en Vacantiedagen 4
Woord vooraf 5
Bijbelsche Kalender 7
Historische Kalender met zon op en ondergang en maan's veranderingen 19
Post-tarief enz. 31
Nederduitsch Hervormde Kerk in Z.-Afrika ... 35
Portret van Ds. T. S. du Toit 51
Vreemd vuur. Ds. P. W. Ennis 53
Waar drijven wij heen? C. W. d. T. 57
Een Wonderlijke Familiegroep. J. Kuhn ... 61
Hulde aan Generaal de la Rey 71
K. T. van den Heever
Zendingsgeschiedenis. J. v. B. 73
Oorlog. L. E. Brandt 79

FEEST- EN VAKANTIEDAGEN.

Kerkelike Feestdagen.

Goede Vrijdag	2 April.
Paaschdag	4 April.
Hemelsvaartsdag	13 Mei.
Pinksteren	23 Mei.
Kerstfeest	25 December.

Kerkelike Gedenkdagen.

Hervormingsdag	31 Oktober.

Nationale Gedenkdagen.

Amajubadag	27 Februarie.
Dingaansdag	16 December.

Vacantiedagen.

Nieuwjaarsdag	1 Januarie.
Paaschmaandag	5 April.
Victoriadag	24 Mei.
Uniedag	31 Mei.
Koningsverjaardag	2 Augustus.
Koningsverjaardag	4 Oktober.
2e Kerstdag	26 December.

WOORD VOORAF.

De Almanak voor 1915 geeft een beeld van onze droeve dagen.

Het spijt den Redacteur, dat de Almanak voor dit jaar zoo onvolledig is.

Hij vraagt daarvoor verschooning aan de lezers en de Kerk.

Men verwondere er zich niet over.

In dagen, als die, waarin wij leven, kan geen goed werk op geestelijk levensgebied verwacht worden.

Wij zenden dezen Almanak de wereld in met de bede, dat het den Almachtigen God behage, spoedig weer rust en vrede en orde te doen komen, opdat ook aan zijn werk weer aandacht kan gegeven worden.

DE REDACTIE.

Heidelberg,
November 1914.

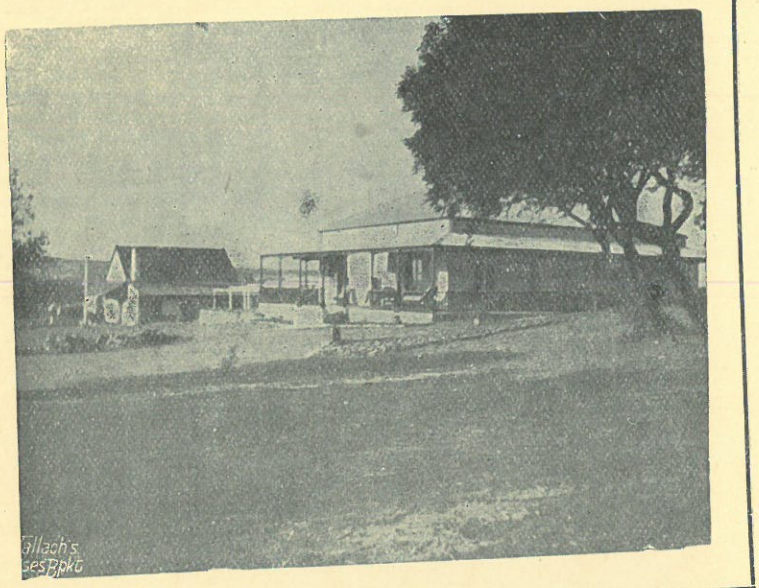

ZUID AFRIKAANS HOSPITAAL EN DIAKONESSENHUIS, PRETORIA.

Dit Nationale Hospital is een Privaat Hospitaal, dat staat onder de bekwame leiding van Zuster König en een staf van ervaren verpleegsters. Patienten worden in dit Hospitaal toegesproken **in hun eigen taal,** en liefderijke en zorgvuldige verpleging in een Christelijke omgeving worden aan hen gewaarborgd. De patienten worden behandeld door hun eigen doktoren.

Verplegingskosten van af 10/- per dag. Voor opname wende men zich tot de Direktriese Zuster König, Walker-straat 463; telefoon 863.—Telegram-adres "Ziekenhuis."

HET BESTUUR:

Generaal C. F. Beyers, Voorzitter.
Ds. H. D. van Broekhuizen.
C. J. Bisschoff.
F. C. Eloff.
H. C. Jorissen.
Ds. S. O. Los.
L. L. Steen.
T. N. de Villiers.
P. I. Wicht, Eere-Sekretaris.

JANUARIE.

1	Vr.	Zie, gij hebt mijne dagen een handbreed gezet. Ps. 39:6.
2	Zat.	Ben ik mijns broeders hoeder? Genesis 4:9.
3	Zon.	Hij is het hoofd des lichaams n.l. der Gemeente. Koloss. 1:18.
4	M.	Heere, Gij zijt mijn hulp en bevrijder, vertoef niet. Ps. 70:6.
5	Din.	God heeft ons niet geroepen tot onreinheid. 1 Thess. 4:7.
6	W.	In God zullen wij kloeke daden doen. Psalm 60:14.
7	Don.	Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen den Eenigen Waarachtigen God en Jezus Christus. Joh. 17:3.
8	Vr.	Uwe getuigenissen zijn zeer getrouw. Psalm 93:5.
9	Zat.	Zoo wat Hij U zeggen zal, doet dat. Johan. 2:5.
10	Zon.	Gij zult zijnen naam heeten Jezus. Matth. 1:21.
11	M.	De naam des Heeren zij geloofd. Job 1:21.
12	Din.	Hebt vurige liefde tot elkander. 1 Petr. 4:8.
13	W.	Ik zal uwe inzettingen bewaren: verlaat mij niet al te zeer. Psalm 119:8.
14	Don.	Hij zal U doopen met den Heiligen Geest. Markus 1:8.
15	Vr.	Zoek den Heere en leef. Amos 5:6.
16	Zat.	Alle dingen zijn naakt en geopend voor de oogen Desgenen, met welken wij te doen hebben. Hebr. 4:13.
17	Zon.	Mijn zoon, hoor de tucht uws vaders. Spreuk. 1:8.
18	M.	Zoo wat wij bidden, ontvangen wij van Hem. 1 Joh. 3:22.
19	Din.	Hoe zoet zijn uwe redenen mijn gehemelte geweest. Psalm 119:103.
20	W.	De toorn Gods wordt geopenbaard van den hemel over alle goddeloosheid der menschen. Rom. 1:18.
21	Don.	Wij zullen uwen roem vertellen. Psalm 79:13.
22	Vr.	God zal alle tranen van hunne oogen afwisschen. Openb. 7:17.
23	Zat.	Uw zegen is over Uw volk. Psalm 3:9.
24	Zon.	Die zijne geboden bewaart, blijft in Hem. 1 Joh. 3:24.
25	M.	Al uwe werken, Heer, zullen U loven. Psalm 145:10.
26	Din.	Mij geschiede naar Uw woord. Luc. 1:38.
27	W.	De goddeloozen zijn als een voortgedreven zee. Jesaja 57:20.
28	Don.	Wie tegen ons niet is, is voor ons. Lucas 9:50.
29	Vr.	Er is geen onderscheid, noch van Jood, noch van Griek. Rom. 10:12.
30	Zat.	Ik ben een vreemdeling geworden in een vreemd land. Exodus 2:22.
31	Zon.	Dwaalt gij niet, daarom dat gij de Schriften niet weet, noch de kracht Gods? Marc. 12:24.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

FEBRUARIE.

1	M.	Met U zal ik mijn verbond oprichten. Genesis 6:18.
2	Din.	Gelijk gij dan Christus Jezus aangenomen hebt, wandelt alzoo in Hem. Kol. 2:6.
3	W.	Ik zal al uwen lof nog grooter maken. Psalm 71:14.
4	Don.	Brengt vruchten voort, der bekeering waardig. Matth. 3:8.
5	Vr.	Benaarstig U stil te zijn en Uwe eigene dingen te doen. 1 Thess. 4:11.
6	Zat.	Alsdan zullen der blinden oogen opengedaan worden. Jes. 35:5.
7	Zon.	Zoo iemand mij liefheeft, die zal mijn Woord bewaren. Joh. 14:23.
8	M.	De Heer heeft mijne smeeking gehoord. Psalm 6:10.
9	Din.	De Heer doorwondt, en zijne handen heelen. Job 6:10.
10	W.	Indien gij gesmaad wordt, om den naam van Christus, zoo zijt gij zalig. 1 Petr. 4:14.
11	Don.	Uw woord zal ik niet vergeten. Psalm 119:16.
12	Vr.	Ik zal maken, dat gij visschers der menschen zult worden. Marc. 1:17.
13	Zat.	Is het geoorloofd den keizer schatting te geven of niet. Marc. 12:14.
14	Zon.	**Lijdensprediking.** De armen hebt gij altijd met U. Matth. 26:11.
15	M.	Ziet de dagen komen, dat ik een honger in het land zal zenden. Amos 8:11.
16	Din.	Hij leeft altijd om voor hen te bidden. Hebreën 7:25.
17	W.	Ga tot de mier gij luiaard, zie hare wegen en word wijs. Spreuk. 6:6.
18	Don.	Indien ons hart ons veroordeelt, God is meerder dan ons hart. 1 Joh. 3:20.
19	Vr.	Niemand, die leeft, zal voor Uw aangezicht rechtvaardig zijn. Psalm 143:2.
20	Zat.	Welgelukzalig is het volk, wiens God de Heer is. Ps. 144:15.
21	Zon.	**Lijdensprediking.** Jezus begon droevig en zeer beangst te worden. Matth. 26:37.
22	M.	Ik heb uwe getuigenissen aangenomen tot een eeuwige erve. Psalm 119:111.
23	Din.	Hij is meerder die in U is, dan die in de wereld is. 1 Joh. 4:4.
24	W.	In den Heere zijn gerechtigheden en sterkte. Jesaja 45:24. Mijn hart is flauw in mij. Jeremia 8:18.
25	Don.	Niet wat ik wil, wat Gij wilt. Marc. 14:36.
26	Vr.	De plaats, waarop gij staat, is heilig land. Exodus 3:5.
27	Zat.	**Lijdensprediking.** Zijt gij de Christus, de Zoon Gods?
28	Zon.	Matth. 26:63.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

MAART.

1	M.	God heeft den mensch naar zijn beeld gemaakt. Gen. 9:6.
2	Din.	Gij vrouwen zijt uwen eigenen mannen onderdanig. Koloss. 3:18.
3	W.	Hij zal den arme en de nooddruftige verschoonen. Ps. 72:13.
4	Don.	Het koningrijk der hemelen is nabij gekomen. Matth. 4:17.
5	Vr.	Gij zijt mijn Toevlucht ten dage des kwaads. Jeremia 17:17.
6	Zat.	Indien dan de Zoon U zal vrijgemaakt hebben, zult gij waarlijk vrij zijn. Joh. 8:36.
7	Zon.	Zijt gij dan een Koning? Johannes 18:37.
8	M.	**Lijdensprediking.** Ik ben een vreemdeling op de aarde. Psalm 119:19.
9	Din.	Neem Uw beddeken op en wandel. Marc. 2:11.
10	W.	Op den berg Zion zal ontkoming zijn. Obadja:17.
11	Don.	Laat ons de onwankelbare belijdenis der hoop vasthouden. Hebr. 10:23.
12	Vr.	Bewaar mijne geboden ,en leef. Spreuk. 7:2.
13	Zat.	De gedachtenis des rechtvaardigen zal tot zegening zijn. Spreuk. 10:7.
14	Zon.	**Lijdensprediking.** Van waar zijt gij? Johannes 19:9.
15	M.	Laat ons voor ons een toren bouwen. Genesis 11:4.
16	Din.	Gij mannen hebt Uwe vrouwen lief. Koloss. 3:19.
17	W.	Ik zal geduriglijk bij U zijn. Psalm 73:23.
18	Dou.	Benaarstig U te werken met Uwe eigene handen. 1 Thess. 4:11.
19	Vr.	Gedenk, dat mijn leven een wind is. Job 7:7.
20	Zat.	Het is de tijd, dat het oordeel van het huis Gods begint. 1 Petr. 4:17.
21	Zon.	**Lijdensprediking.** Jezus de Nazarener: de koning der Joden. Johannes 19:19.
22	M.	Wij weten, dat wij overgegaan zijn uit den dood, tot het leven. 1 Johannes 3:14.
23	Din.	Ondersteun mij, zoo zal ik behouden zijn. Psalm 119:117.
24	W.	Veracht gij den rijkdom zijner goedertierenheid? Rom. 2:4.
25	Don.	O God, breng ons weder, en laat uw aangezicht lichten. Psalm 80:4.
26	Vr.	Zij heeft een goed werk aan mij gedaan. Marc. 14:6.
27	Zat.	Ik heb hunne smarten bekend. Exodus 3:7.
28	Zon.	**Lijdensprediking.** Het voorhangsel des tempels scheurde in twee. Matth. 27:51.
29	M.	Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend. 1 Joh. 4:8.
30	Din.	Bewaar mij van de handen des goddeloozen. Psalm 140:5.
31	W.	Gezegend is Hij, die komt in den naam des Heeren. Marc. 11:9.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

stuurt goederen naar uwe Statie. Kontant bij Aflevering.

APRIL.

1	Don.	Laat ons een naam voor ons maken. Genesis 11 : 4.
2	Vr.	Gij mannen, hebt Uwe vrouwen lief. Koloss. 3 : 19.
3	Zat.	Gij zult mij leiden door Uw raad. Psalm 73 : 24.
4	Zon.	**Paaschfeest.** Hij is opgestaan. Marc. 16 : 6.
5	M.	Ik weet, mijn verlosser leeft. Job 19 : 25.
6	Din.	Ik ken de mijnen en wordt van de mijnen gekend. Joh. 10 : 14.
7	W.	Hij is overgeleverd om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardiging. Rom. 4 : 25.
8	Don.	Hij vermenigvuldigt de volken en verderft ze. Job 12 : 23.
9	Vr.	Gij jongen, zijt den ouden onderdanig. 1 Petr. 5 : 5.
10	Zat.	Wend van mij den weg der valschheid. Psalm 119 : 29.
11	Zon.	Jezus Christus is gisteren en heden dezelfde. Hebr. 13 : 8.
12	M.	Weest haastiglijk welgezind jegens Uwen wederpartijder. Matth. 5 : 25.
13	Din.	Alzoo zullen wij altijd met den Heer wezen. 1 Thess. 4 : 17.
14	W.	Wat is het, dat Hij met de tollenaren eet en drinkt. Marc. 2 : 16.
15	Don.	Gij Heere, hebt gedaan, gelijk als het U behaagd heeft. Jona 1 : 14.
16	Vr.	Laat ons op elkander acht nemen tot opscherping der liefde. Hebr. 10 : 24.
17	Zat.	Di zijn roede inhoudt, haat zijn zoon. Spreuk. 13 : 24.
18	Zon.	Een iegelijk die zondigt, heeft Hem niet gekend. 1 Joh. 3 : 6.
19	M	Ik ben uw knecht : maak mij verstandig. Psalm 119 : 125.
20	Din.	Wie heeft den mensch den mond gemaakt. Exodus 4 : 11.
21	W.	Daarom zal uit de werken der wet geen vleesch gerechtvaardigd worden. Rom. 3 : 20.
22	Do .	Gij, o Heer alleen, zult mij zeker doen wonen. Psalm 4 : 9.
23	Vr.	Uwe oordeelen zijn openbaar geworden. Openb. 15 : 4.
24	Zat.	Gij zult getrouw vertienen al het inkomen uws zaads. Deut. 14 : 22.
25	Zon.	Wie zijt gij, o mensch, die tegen God antwoordt. Rom. 9 : 20.
26	M.	God zal ieder werk in het gericht brengen. Pred. 12 : 14.
27	Din.	Gij hebt genade gevonden bij God. Lucas 1 : 30.
28	W.	Hoe kostelijk zijn mij, o God, Uwe gedachten. Ps. 139 : 17.
29	Don.	Indien God ons alzoo liefgehad heeft, zijn wij schuldig elkander lief te hebben. 1 Joh. 4 : 11.
30	Vr.	De Zoon des menschen is niet gekomen om gediend te worden, maar om te dienen. Marc. 10 : 45.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

Plaats Stevels gemaakt van Koloniaal Leder, van 10/6.

MEI.

1	Zat.	Ik zal U tot een groot volk maken. Genesis 12 : 2.
2	Zon.	Gij kinderen! zijt uwen ouders gehoorzaam in alles. Koloss. 3 : 20.
3	M.	Gij zijt die God, die wonder doet. Psalm 77 : 15.
4	Din.	Zweert ganschelijk niet. Matth. 5 : 34.
5	W.	Gij zijt kinderen des lichts en des daags. 1 Thess. 5 :5.
6	Don.	Door wiens striemen gij genezen zijt. 1 Petr. 2 :24.
7	Vr.	God plaagt of bedroeft des menschen kinderen niet van harte. Klaagl. 3 : 33.
8	Zat.	Zoovelen als er onder de Wet gezondigd hebben, zullen door de Wet geoordeeld worden. Rom. 2 : 12.
9	Zon.	Aller oogen wachten op U. Psalm 145 : 15.
10	M.	De Almachtige verkeert het recht niet. Job 34 : 12.
11	Din.	De God nu aller genade fundeere U. 1 Petr. 5 : 10.
12	W.	Neig mijn hart niet tot gierigheid. Psalm 119 : 36.
13	Don.	**Hemelvaartsfeest.**—Hij werd opgenomen, daar zij het zagen. Hand. 1 : 9.
14	Vr.	Een iegelijk die den Zoon loochent, heeft ook den Vader niet. 1 Joh. 2 : 23.
15	Zat.	De vreeze des Heeren is een Springader des levens. Spreuk. 14 : 27.
16	Zon.	Is het geoorloofd op Sabbathdagen goed te doen of kwaad te doen? Marc. 3 : 4.
17	M.	Och Heere, neem toch mijne ziel van mij. Jona 4 : 3.
18	Din.	Vreeselijk is het te vallen in de handen des levenden Gods. Hebr. 10 : 31.
19	W.	Maak mijne voetstappen vast in Uw Woord. Ps. 119 : 133.
20	Don.	Gij zijt niet verre van het Koningrijk Gods. Marc. 12 : 34.
21	Vr.	Omdat niemand u gelijk is, zoo zijt gij groot. Jeremia 10 : 6.
22	Zat	Ik ben de heer. Exodus 6 : 1.
23	Zon.	**Pinksterfeest.**—Zij werden allen vervuld met den Heiligen Geest. Hand. 2 : 4.
24	M.	Heer, laat niet varen het werk uwer handen. Ps. 138 : 8.
25	Din.	Hij heeft aan de belofte Gods niet getwijfeld door ongeloof. Rom. 4 : 20.
26	W.	De vromen zullen de aarde bewonen. Spreuk. 2 : 21.
27	Don.	Wie zal beschuldigingen inbrengen tegen de uitverkorenen Gods? Rom. 8 : 33.
28	Vr.	Heere het is niets bij U te helpen. 2 Kronieken 14 : 11.
29	Zat.	Wie is een Rotssteen, dan alleen onze God? Psalm 18 : 32.
30	Zon.	Dit is de overwinning, die de wereld overwint, ons geloof. 1 Joh. 5 : 4.
31	M.	Al deze dingen heb ik onderhouden van mijne jonkheid af. Marc. 10 : 20.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

Postbus 78, — — — — Johannesburg.

Afrikaanse Schoenen en Stevels

JUNIE.

1	Din.	De Heeere rekende het geloof Abraham tot gerechtigheid. Genesis 15:6.
2	W.	Gij, vaders, tergt uwe kinderen niet. Koloss. 3:21.
3	Don.	Hoe lang Heere, zult gij eeuwiglijk toornen? Ps. 79:5.
4	Vr.	Als gij bidt, gebruik geen ijdel verhaal van woorden. Matth. 6:7.
5	Zat.	Erkent degenen, die onder U arbeiden. 1 Thess. 5:12.
6	Zon.	Zoo dan, gij zijt niet meer een dienstknecht, maar een zoon. Gal. 4:7.
7	M.	Neem Uw Heiligen Geest niet van mij. Psalm 51:13.
8	Din.	Wij hebben niets in de wereld ingebracht. 1 Timoth. 6:7.
9	W.	Bedroeft den Heiligen Geest Gods niet. Ephese 4:30.
10	Don.	Zij hebben hun stil gebed uitgestort als hunne tuchtiging over hen was. Jesaja 26:17.
11	Vr.	De tong kan geen mensch temmen. Jacobus 3:8.
12	Zat.	Ik zal mij vermaken in Uwe geboden, die ik liefheb. Psalm 119:47.
13	Zon.	Hoe kan Satan den Satan uitwerpen? Marc. 3:23.
14	M.	Zoude de Heer een welgevallen hebben aan duizenden van rammen? Micha 6:7.
15	Din.	Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen. Hebr. 11:6.
16	W.	Die de tucht verwerpt, versmaadt zijne ziel. Spreuk. 15:32.
17	Don.	Zoo iemand de wereld liefheeft, de liefde des Vaders is in hem niet. 1 Johannes 2:15.
18	Vr.	Laat mijn volk trekken, dat zij Mij diene. Exodus 8:1.
19	Zat.	Al wat den Heere behaagt, doet Hij. Psalm 135:6.
20	Zon.	Die den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet. 1 Joh. 5:12.
21	M.	Uw woord is zeer gelouterd en Uw knecht heeft het zeer lief. Psalm 119:140.
22	Din.	Heb geloof op God. Marc. 11:22.
23	W.	De wet des Heeren is volmaakt, bekeerende de ziel. Ps. 19:8.
24	Don.	Christus als wij nog krachteloos waren, is te zijner tijd voor de goddeloozen gestorven. Rom. 5:6.
25	Vr.	Ik zal hunne gevangenis wenden, spreekt de Heere. Jeremia 32:44.
26	Zat.	Heden is deze Schrift in uwe ooren vervuld. Lucas 4:21.
27	Zon.	Help mij, Heere, mijn God. Psalm 109:26.
28	M.	Wij weten, dat dengene, die God liefhebben, alle dingen ten goede medewerken. Rom. 8:28.
29	Din.	De vrucht des rechtvaardigen is een boom des levens. Spreuk. 11:30.
30	W.	Die twee zullen tot een vleesch zijn. Marc. 10:8.

PAN-AFRIC VOETSCHOEISEL.

Beste en Goedkoopste
Voetschoeisel in Zuid-Afrika.

JULIE.

1	Don.	Ik zal hun tot een God zijn. Genesis 17:8.
2	Vr.	Gij dienstknechten zijt in alles gehoorzaam uwen Heeren. Koloss. 3:22.
3	Zat.	Mijn volk heeft mijner stem niet gehoord. Psalm 81:12.
4	Zon.	Waar uw schat is, daar zal ook uw hart zijn. Matth. 6:21.
5	M.	Jaag ten allen tijde het goede na. 1 Thess. 5:15.
6	Din.	Ja allen, die U verwachten, zullen niet beschaamd worden. Psalm 25:3.
7	W.	Als wij voedsel en deksel hebben, wij zullen daarmede vergenoegd zijn. 1 Tim. 6:8.
8	Don.	Doet de vreemde goden weg. Genesis 35:2.
9	Vr.	Bid voor Uwe knechten, den Heere Uwen God, dat wij niet sterven. 1 Samuel 12:19.
10	Zat.	Legt af alle kwaadheid. 1 Petr. 2:1.
11	Zon.	Wie heeft, dien zal gegeven worden. Marc. 4:25.
12	M.	Uwe inzettingen zijn mij gezangen geweest. Ps. 119:54.
13	Din.	Mijn God zal mij hooren. Micha 7:7.
14	W.	Ziet toe, dat gij dien, die spreekt, niet verwerpt. Hebr. 12:25.
15	Don.	Die kwaad voor goed vergeldt, het kwaad zal van zijn huis niet wijken. Spreuk. 17:13.
16	Vr.	Die zijn broeder haat, is in de duisternis. 1 Joh. 2:11.
17	Zat.	Hoor mijne stem, naar uwe goedertierenheid o Heer. Psalm 119:149.
18	Zon.	Heb goeden moed, sta op, Hij roept U. Marc. 10:49.
19	M.	Verblijdt u niet als uw vijand valt. Spreuk. 24:17.
20	Din.	Zij leven Hem allen. Luc. 20:38.
21	W.	Hij heeft de dorstige ziel verzadigd. Psalm 107:9.
22	Don.	Hij zal recht en gerechtigheid doen op aarde. Jeremia 33:15.
23	Vr.	Zullen wij in de zonde blijven, opdat de genade meerder worde? Rom. 6:1.
24	Zat.	Bidt vuriglijk voor mij. Exodus 8:28.
25	Zon.	Die uit God geboren is, bewaart zich zelven. 1 Joh. 5:18.
26	M.	Heft uwe handen op naar het heiligdom. Psalm 134:2.
27	Din.	De Geest komt onze zwakheden te hulp. Rom. 8:26.
28	W.	Wij zullen vermelden van den naam des Heeren onzes Gods. Psalm 20:6.
29	Don.	Ik zal een nieuwen geest in het binnenste van U geven. Ezech. 11:19.
30	Vr.	Het hart des menschen overdenkt zijn weg, maar de Heer stiert zijn gang. Spreuk. 16:9.
31	Zat.	Het zout is goed. Marc. 9:50.

MARKET BOOT STORES, PRETORIA,
— **Agenten voor PAN-AFRIC Voetschoeisel.** —
303, Kerk Straat, Pretoria.

AUGUSTUS.

1	Zon.	Zou iets voor den Heer te wonderlijk zijn? Genesis 18:14.
2	M.	Gij Heeren, doet uwen dienstknechten recht en gelijk. Koloss. 4:1.
3	Din.	O God! zwijg niet: houd U niet als doof, en zijt niet stil. Psalm 83:2.
4	W.	Zijt niet bezorgd voor uw leven. Matth. 6:25.
5	Don.	Die zoekt, die vindt. Matth. 7:8.
6	Vr.	Genees mij Heere, mijne beenderen zijn verschrikt. Ps. 6:3.
7	Zat.	In stilheid en in vertrouwen zou uwe sterkte zijn. Jesaja 30:15.
8	Zon.	Broeders! bidt voor ons. 1 Thess. 5:25.
9	M.	Indien wij kinderen zijn, zijn wij ook erfgenamen. Rom. 8:17.
10	Din.	Er is verscheidenheid der gaven, doch het is dezelfde Geest. 1 Kor. 12:4.
11	W.	Eert een iegelijk. 1 Petrus 2:17.
12	Don.	Heere! de aarde is vol van Uwe goederentierenheid. Psalm 119:64.
13	Vr.	Welke is uw naam? Marc. 5:9.
14	Zat.	De Koning Israels, de Heere is in het midden van U. Zefanja 3:15.
15	Zon.	Zijt vergenoegd met het tegenwoordige. Hebr. 13:5.
16	M.	Zijt niet nijdig over de booze lieden. Spreuk. 24:1.
17	Din.	Indien wij zeggen, dat wij geene zonde hebben, verleiden wij ons zelven. 1 Joh. 1:8.
18	W.	Zie mijne ellende aan en help mij. Psalm 119:153.
19	Don.	Wie onder u groot zal willen worden, die zal uw dienaar zijn. Marc. 10:43.
20	Vr.	Het is niet bij een man, die wandelt, dat hij zijn gang richt. Jerem. 10:23.
21	Zat.	Daarom heb ik u verwekt, opdat ik mijne kracht aan u betoonde. Exodus 9:16.
22	Zon.	Door de genade Gods ben ik, dat ik ben. 1 Corinthen 15:10.
23	M.	Mijne ziel is als een gespeend kind in mij. Psalm 131:2.
24	Din.	Dat Hij leeft, dat leeft Hij Gode. Rom. 6:10.
25	W.	Die een kuil graaft, zal er in vallen. Spreuk. 26:27.
26	Don.	Wat hoog is onder de menschen, is een gruwel voor God. Lucas 16:15.
27	Vr.	Geen ding is U te wonderlijk. Jeremia 32:17.
28	Zat.	Wij weten, dat het gansche schepsel te zamen zucht. Rom. 8:22.
29	Zon.	Wees niet verre van Mij. Psalm 22:12.
30	M.	Het vlees begeert tegen den Geest, en de Geest tegen het vleesch. Galaten 5:17.
31	Din.	Dit geslacht kan nergens door uitgaan dan door bidden en vasten. Marc. 9:29.

Ondersteun Koloniale Industries en draag

PAN-AFRIC SCHOENEN.

SEPTEMBER.

1	W.	Haast, behoud U derwaarts. Genesis 19:22.
2	Don.	Die onrecht doet, zal het onrecht dragen, dat hij gedaan heeft. Koloss. 3:25.
3	Vr.	Mijn hart en mijn vleesch roepen uit tot den levenden God. Psalm 84:3.
4	Zat.	Heere, indien gij wilt, gij kunt mij reinigen. Matth. 8:2.
5	Zon.	Dat u niemand verleide op eenigerlei wijze. 2 Thess. 2:3.
6	M.	Gij zult mij het pad des levens bekend maken. Psalm 16:11.
7	Din.	Er zijn wel vele leden, doch maar een lichaam. 1 Cor. 12:20.
8	W.	Die den arme geeft, zal geen gebrek hebben. Spreuk. 28:27.
9	Don.	Indien gij liefhebt, die u liefhebben, wat dank hebt gij. Luc. 6:32.
10	Vr.	Gij vrouwen zijt uwe eigene mannen onderdanig. 1 Petr. 3:1.
11	Zat.	Eer ik verdrukt werd, dwaalde ik. Psalm 119:67.
12	Zon.	Talitha kûmi. Marc. 5:41.
13	M.	Keert weder tot mij, zoo zal ik tot U wederkeeren. Zacharia 1.:3.
14	Din.	Wordt niet omgevoerd met verscheidene en vreemde leeringen. Hebr. 13:9.
15	W.	Laat een vreemde u prijzen en niet uw mond. Spreuk. 27:2.
16	Don.	Allen, die godzalig willen leven in Jezus Christus zullen vervolgd worden. 2 Tim. 3:12.
17	Vr.	Die Uwe wet beminnen, hebben grooten vrede. Ps. 119:165.
18	Zat.	Wat vrucht hadt gij toen, van die dingen, waarover gij u nu schaamt. Rom. 6:21.
19	Zon.	Voed mij met 't brood mijns bescheiden deels. Spreuk. 30:8.
20	M.	Gezegend is hij die komt in den naam des Heeren. Lucas 13:35.
21	Din.	Ik zal mijne geloften den Heere betalen. Psalm 116:18.
22	W.	Wij zijn niet kinderen der dienstmaagd, maar der vrije. Gal. 4:31.
23	Don.	Zij zullen zich tot mij met hun gansche hart bekeeren. Jeremia 24:7.
24	Vr.	Het bedenken des vleesches is vijandschap tegen God. Rom. 8:7.
25	Zat.	Ik zal in het huis des Heeren blijven in lengte van dagen. Psalm 23:6.
26	Zon.	Hij moet als koning heerschen. 1 Kor. 15:25.
27	M.	Israel hope op den Heer. Psalm 130:7.
28	Din.	Alle dingen zijn mogelijk bij God. Marc. 10:27.
29	W.	Er zal niet een klauw achterblijven. Exodus 10:26.
30	Don.	Hoe lang zal ik u nog verdragen? Marc. 9:19.

De laatste modes in Voetschoeisel, ingevoerd of Zuid-Afrikaans gemaakt.

Schrijft om Katalogus,

Postbus 78, Johannesburg, of Market Boot Stores, Pretoria.

OCTOBER.

1	Vr.	In Izak zal uw zaad genoemd worden. Genesis 21 : 12.
2	Zat.	Weest dankbaar. Koloss. 3 : 15.
3	Zon.	Zijn heil is nabij degenen die Hem vreezen. Ps. 85 : 10.
4	M.	Meester! ik zal U volgen, waar gij ook heengaat. Matt. 8 : 19.
5	Din.	Het geloof is niet aller. 2 Thess. 3 : 2.
6	W.	Verlaat mij niet, o God mijns heils. Psalm 27 : 9.
7	Don.	Het zij dat één lid lijdt, zoo lijden al de leden mede. 1 Kor. 12 : 26.
8	Vr.	Als de goddelooze heerscht, zucht het volk. Spreuk. 29 : 2.
9	Zat.	O Heere, bij ons is de beschaamdheid der aangezichten. Daniël 9 : 8.
10	Zon.	God is getrouw. 1 Kor. 1 : 9.
11	M.	Gij mannen woont bij Uwe vrouwen met verstand. 1 Petr. 3 : 7.
12	Din.	Laat mij uwe barmhartigheid overkome, dat ik leve. Psalm 119 : 77.
13	W.	Een profeet is niet ongeëerd, dan in zijn vaderland. Marc. 6 : 4.
14	Don.	Ben ik dan een Vader, waar is mijne eere. Maleachi 1 : 6.
15	Vr.	De toorn des mans werkt Gods gerechtigheid niet. Jac. 1 :20.
16	Zat.	Een man, die zijn naaste vleit, spreidt een net uit voor zijne gangen. Spreuk. 29 : 5.
17	Zon.	Houd in gedachtenis, dat Jezus Christus uit de dooden is opgewekt. 2 Tim. 2 : 8.
18	M.	Laat Uwe hand mij te hulp komen. Psalm 119 : 173.
19	Din.	Deze is mijn geliefde Zoon, hoort Hem! Marc. 9 : 7.
20	W.	De Heer is mijns levens kracht, voor wien zou ik vervaard zijn. Psalm 27 : 1.
21	Don.	Zonder wet, zoo leefde ik eertijds. Rom. 7 : 9.
22	Vr.	Armoede of rijkdom geef mij niet. Spreuk. 30 : 8.
23	Zat.	Dient den Heer, gelijk gij gesproken hebt. Exodus 12 : 32.
24	Zon.	Vleesch en bloed kunnen het Koningrijk Gods niet beerven. 1 Cor. 15 : 50.
25	M.	Zoo gij Heer, de ongerechtigheid gadeslaat, wie zal bestaan? Psalm 130 : 3.
26	Din.	Die naar het vleesch zijn, bedenken, dat des vleesches is. Rom. 8 : 5.
27	W.	Doet gij uwe hand open, zij worden met goed verzadigd. Psalm 104 : 28.
28	Don.	Gij zult van allen gehaat worden om mijn naams wil. Luc. 21 : 17.
29	Vr.	Is mijn woord niet als een hamer. Jeremia 23 : 29.
30	Zat.	Wat zou het den mensch baten, zoo hij de heele wereld won en zijner ziele schade leed? Marc. 8 : 36.
31	Zon.	Zie ik sta aan de deur en ik klop. Openb. 3 : 20.

PAN-AFRIC SHOE CO.,

Wij zenden Goederen naar uwe Statie.

Kontant bij Aflevering.

NOVEMBER.

1	M.	God zal zich zelven een lam ten brandoffer voorzien. Genesis 22 : 8.
2	Din.	Gelijkerwijs als Christus U vergeven heeft, doet gij ook alzoo. Koloss. 3 : 13.
3	W.	Heere mijn God, ik zal U met mijn gansche hart loven. Psalm 86 : 12.
4	Don.	Kunnen de bruiloftskinderen treuren, zoolang de bruidegom bij hen is. Matth. 9 : 15.
5	Vr.	De Heer des vredes, geve U vrede, allen tijd. 2 Thess. 3 : 16.
6	Zat.	In mij is Uwe hulp. Hosea 13 : 9.
7	Zon.	Velen zullen er gereinigd en wit gemaakt worden. Dan. 12 : 10.
8	M.	Verdraagt elkander in liefde. Ephese 4 : 2.
9	Din.	De Heer geve U, dat gij rust vindt. Ruth 1 : 9.
10	W.	Uw loon is groot in de hemelen. Luc. 6 : 23.
11	Don.	Vergeldt niet kwaad voor kwaad. 1 Petr. 3 : 9.
12	Vr.	Op Uw woord heb ik gehoopt. Psalm 119 : 81.
13	Zat.	Zij hebben niet wat zij eten zullen. Marc. 6 : 36.
14	Zon.	Heeft niet één God ons geschapen? Maleachi 2 : 10.
15	M.	Indien gij den persoon aanneemt, zoo doet gij zonde. Jacobus 2 : 9.
16	Din.	Als er geen profetie is, wordt 't volk ontbloot. Spreuk. 29 : 18.
17	W.	De God des vredes heilige U geheel en al. 1 Thessal. 5 : 23.
18	Don.	Mijne hulp is van den Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft. Psalm 121 : 2.
19	Vr.	Die niet geloofd zal hebben, zal verdoemd worden. Marc. 16 : 16.
20	Zat.	Zoo de Heere de stad niet bewaart, te vergeefsch waakt de wachter. Ps. 127 : 1.
21	Zon.	Waakt, staat in het geloof. 1 Korinthen 16 : 13.
22	M.	Ik zal verheerlijkt worden aan Pharao en al zijn heir. Exodus 14 : 17.
23	Din.	Het willen is wel bij mij, maar het goede te doen vind ik niet. Rom. 7 : 18.
24	W.	Hij verbergt mij in het verborgen zijner tent. Psalm 27 : 5.
25	Don.	Ik heb een vermaak in de Wet Gods, naar den inwendigen mensch. Rom. 7 : 22.
26	Vr.	IJdelheid en leugentaal doe verre van mij. Spreuk. 30 : 8.
27	Zat.	Kind, sta op. Luc. 8 : 54.
28	Zon.	De liefde zoekt zich zelve niet. 1 Korinthen 13 : 5.
29	M.	Zal een mensch God berooven? Maleachi 3 : 8.
30	Din.	Wie zeggen de menschen, dat Ik ben. Marc. 8 : 27.

— **Schrijf om geïllustreerde Katalogus** —

PAN-AFRIC SHOE CO.,

Johannesburg. **Postbus 78.**

DECEMBER.

1	W.	In het zweet uws aanschijns zult gij brood eten. Genesis 3:19.
2	Don.	Gij zijt in Hem volmaakt. Koloss. 2:10.
3	Vr.	Laat mijn gebed voor Uw aanschijn komen. Ps. 88:3.
4	Zat.	De Heer zal de toevlucht zijn zijns volks. Joel 3:16.
5	Zon.	De oogst is wel groot, maar de arbeiders weinige. Matt. 9:37.
6	M.	De dood alleen zal scheiding maken tussen mij en U. Ruth 1:17.
7	Din.	Wee u, als alle menschen wel van u spreken. Lucas 6:26.
8	W.	Het aangezicht des Heeren is tegen die kwaad doen. 1 Petr. 3:12.
9	Don.	Ik ben uwe, behoud mij, want ik heb uwe bevelen gezocht. Psalm 119:94.
10	Vr.	Wederstaat den duivel en hij zal van U vlieden. Jac. 4:7.
11	Zat.	Ik zende U den profeet Elia. Maleachi 4:5.
12	Zon.	Zoo iemand ooren heeft om te hooren, die hoore. Marc. 7:16.
13	M.	Ik zal U richten, een ieder naar zijne wegen, o, huis Israels. Ezech. 33:20.
14	Din.	Wij hebben tegen U gezondigd. Jeremia 14:7.
15	W.	De Heer zij met U allen. 2 Thess. 3:16.
16	Don.	Verdoemt niet en gij zult niet verdoemd worden. Luc. 6:37.
17	Vr.	In degenen, die tot mij naderen, zal ik geheiligd worden. Leviticus 10:3.
18	Zat.	Die gierigheid pleegt, beroert zijn huis. Spreuk. 15:27.
19	Zon.	Zie ik zende mijnen engel, die voor mijn aangezicht mijn weg bereiden zal. Malachi: 3:1.
20	M.	Vliedt de hoererij. 1 Kor. 6:18.
21	Din.	Heere, doe den goeden wel. Psalm 125:4.
22	W.	Verblijdt u in den Heer ten allen tijd. Philip. 4:4.
23	Don.	Ik zal U verlossen van al uwe onreinigheden. Ezech. 36:29.
24	Vr.	De Heere houdt de zachtmoedigen staande. Psalm 147:6.
25	Zat.	**Kerstfeest.**—Heden is U geboren de Zaligmaker. Luc. 2:11.
26	Zon.	Deze zal u doopen met Heiligen Geest en met vuur. Luc. 3:16.
27	M.	Die met tranen zaaien, zullen met gejuich maaien. Psalm 126:5.
28	Din.	De liefde handelt niet lichtvaardig. 1 Korinthen 13:4.
29	W.	Wie zal bestaan als Hij verschijnt. Maleachi 3:2.
30	Don.	Zoo aan dit geslacht een teeken zal gegeven worden. Marc. 8:12.
31	Vr.	De boeken werden geopend. Openbaring 20:12.

Onze Stevels worden in Johannesburg gemaakt door blanke Arbeiders van Zuid-Afrikaans Leder en hebben 18 gouden en zilveren medaljes verworven.
PAN-AFRIC SHOE CO.

JANUARIE, 31 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 1, Volle Maan, 2,20 n.m. 8, Laatste Kwartier, 11.30 v m. 15, Nieuwe Maan, 4,42 n.m. 23, Eerste Kwartier, 7,32 v.m. 31, Volle Maan, 6,41 v.m.	Zons opg.	Zons ond.	Spoorweg-tijd.
			u m.	u.m.	
V	1	Verschijning van de Almanak der Ned Herv. Kerk, 1907.	5 19	7 3	
Z	2		5 19	7 3	
Z	3		5 20	7 3	
M	4	Remonstranten door de Dortse Synode veroordeeld, 1619.	5 20	7 3	
D	5		5 21	7 3	
W	6		5 22	7 3	
D	7		5 23	7 4	
V	8		5 24	7 4	
Z	9		5 25	7 4	
Z	10		5 25	7 4	
M	11	Afscheiding van de Gereformeerde kerk in Z. A., 1859.	5 26	7 4	
D	12		5 27	7 4	
W	13		5 28	7 4	
D	14	Inwijding van de Herv. kerk te Wolmaransstad, 1911.	5 29	7 4	
V	15		5 30	7 4	
Z	16	De Dortse Leerregels plechtiglik in de kerk te Dordrecht afgelezen, 1619.	5 30	7 4	
Z	17		5 31	7 4	
M	18		5 32	7 4	
D	19		5 33	7 4	
W	20		5 34	7 4	
D	21	Inzegening v. Ds. H. C. M. Fourie te Bronkhorstspruit, '11	5 34	7 4	
V	22		5 35	7 4	
Z	23		5 35	7 3	
Z	24		5 36	7 3	
M	25		5 37	7 2	
D	26		5 38	7 2	
W	27		5 39	7 2	
D	28		5 39	7 1	
V	29		5 40	7 1	
Z	30		5 40	7 1	
Z	31		5 41	7 0	

Indien U Stevels wil hebben die goed zullen dragen, er goed zullen uitzien en net passen, schrijf aan de
PAN-AFRIC SHOE CO. om Prijslijst.

FEBRUARIE, 28 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 7, Laatste Kwartier, 7,11 v.m. 14, Nieuwe Maan, 6,31 v.m, 22, Eerste Kwartier, 4,58 v.m.	Zons opg.	Zons ond.	Spoorweg-tijd.
			u m.	u.m	
M	1		5 42	7 0	
D	2		5 43	6 59	
W	3		5 44	6 58	
D	4		5 45	6 58	
V	5		5 46	6 57	
Z	6		5 46	6 57	
Z	7		5 47	6 56	
M	8		5 47	6 56	
D	9		5 48	6 55	
W	10		5 49	6 54	
D	11		5 49	6 54	
V	12		5 50	6 53	
Z	13		5 51	6 52	
Z	14		5 51	6 52	
M	15		5 52	6 51	
D	16		5 53	6 50	
W	17		5 53	6 50	
D	18	Martin Luther gestorven, 1546.	5 54	6 49	
V	19		5 55	6 48	
Z	20		5 56	6 47	
Z	21	Ds. C. W. du Toit geboren, 1842. 73 jaar	5 57	6 46	
M	22		5 57	6 45	
D	23		5 57	6 44	
W	24	Inwijding van het Ned. Herv. Kerkgebouw te Potchefstroom, 1866.	5 58	6 43	
D	25	Inwijding van het Ned. Herv. Kerkgebouw te Pretoria, 1905.	5 58	6 43	
V	26		5 59	6 42	
Z	27	Slag van Amajuba, 1881.	6 0	6 41	
Z	28		6 0	6 40	

Zit op de stoep en koop uw Stevels. U kan dit doen door te schrijven aan de PAN-AFRIC. en een Prijslijst te vragen.

MAART, 31 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 1, Volle Maan, 8,33 n.m. 8, Laatste Kwartier, 2,28 n.m. 15, Nieuwe Maan, 9,42 n.m. 24, Eerste Kwartier, 0,48 v.m. 31, Volle Maan, 7,38 v.m.	Zons opg.	Zons ond.	Spoorweg-tijd.
			u.m.	u m.	
M	1		6 1	6 39	
D	2		6 1	6 38	
W	3		6 2	6 37	
D	4		6 3	6 36	
V	5	Hoeksteenlegging van het Hervormde Kerkgebouw te Ermelo, 1910.	6 3	6 35	
Z	6		6 4	6 34	
Z	7		6 4	6 33	
M	8		6 5	6 32	
D	9		6 5	6 31	
W	10		6 6	6 30	
D	11		6 6	6 29	
V	12		6 7	6 28	
Z	13		6 7	6 26	
Z	14		6 8	6 25	
M	15		6 8	6 25	
D	16		6 9	6 24	
W	17		6 9	6 23	
D	18		6 10	6 22	
V	19		6 10	6 21	
Z	20		6 11	6 20	
Z	21		6 11	6 18	
M	22		6 12	6 17	
D	23		6 12	6 16	
W	24		6 13	6 15	
D	25		6 13	6 14	
V	26		6 14	6 13	
Z	27		6 14	6 12	
Z	28	Kerk te Ventersdorp ingewijd, 1913.	6 15	6 11	
M	29		6 15	6 10	
D	30		6 15	6 9	
W	31		6 16	6 8	

Stevels gemaakt door Zuid-Afrikaanders (alleen blanken) van Zuid-Afrikaans Leder, kunnen verkregen worden van de

APRIL, 30 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 6, Laatste Kwartier, 10,12 n.m. 14, Nieuwe Maan, 1,36 n.m. 22, Eerste Kwartier, 5,39 n.m. 29, Volle Maan, 4,19 n.m.	Zons opg. Spoorweg-tijd.	Zons ond. Spoorweg-tijd.
			u.m.	u m.
D	1		6 16	6 7
V	2		6 17	6 5
Z	3		6 17	6 4
Z	4		6 17	6 3
M	5		6 18	6 3
D	6		6 18	6 2
W	7		6 19	6 1
D	8		6 19	6 0
V	9		6 20	5 59
Z	10		6 20	5 58
Z	11		6 21	5 56
M	12	Inwijding van het Hervormde Kerkgebouw te Bronkhorstspruit, 1913.	6 21	5 55
D	13		6 22	5 54
W	14		6 22	5 53
D	15		6 23	5 52
V	16	Ds. van Warmelo als Hervormde predikant ingezegend. Potchefstroom, 1864.	6 23	5 51
Z	17	Martin Luther voor Rijksdag te Worms, 1521.	6 23	5 50
Z	18		6 24	5 50
M	19		6 24	5 49
D	20	Hoeksteenlegging van het Hervormde Kerkgebouw te Chrissiesmeer, 1892.	6 25	5 48
W	21	Ds. van Warmelo te Heidelberg overleden, 1892.	6 25	5 47
D	22		6 26	5 46
V	23	Kerkeraad van de Herv. Gem. Witfontein besluit niet te verenigen, 1886.	6 26	5 45
Z	24		6 27	5 45
Z	25	Protest van de Hervormers te Spiers, 1592.—Vandaar "Protestanten."	6 27	5 44
M	26		6 28	5 43
D	27		6 28	5 42
W	28		6 29	5 41
D	29		6 29	5 40
V	30		6 30	5 40

PAN-AFRIC SHOE CO.,
stuurt goederen naar uwe Statie. Kontant bij Aflevering.

MEI, 31 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 6, Laatste Kwartier, 7,23 v.m. 14, Nieuwe Maan, 5,31 v.m. 22, Eerste Kwartier, 6,50 v.m. 28, Volle Maan, 11,33 n.m.	Zons opg. Spoorweg-tijd.	Zons ond. Spoorweg-tijd.
			u.m	u.m.
Z	1		6 30	5 39
Z	2		6 31	5 38
M	3	Dr. J. H. Greyvensteyn te Pretoria bevestigd, 1914.	6 31	5 37
D	4		6 32	5 36
W	5		6 32	5 35
D	6		6 33	5 34
V	7	Ds. J. J. Kuhn te Krugersdorp bevestigd, 1909.	6 33	5 33
Z	8		6 34	5 32
Z	9		6 34	5 32
M	10		6 35	5 32
D	11		6 35	5 31
W	12		6 36	5 31
D	13		6 36	5 30
V	14		6 37	5 30
Z	15	"De Hervormer" uitgekomen, 1909.	6 37	5 29
Z	16		6 38	5 29
M	17		6 38	5 29
D	18		6 39	5 28
W	19		6 40	5 28
D	20	Vertrek van Ds. van Warmelo naar Holland, 1873.	6 40	5 27
V	21	Erasmus Smit, Leeraar bij de Voortrekkers, 1837.	6 41	5 27
Z	22		6 41	5 26
Z	23		6 42	5 26
M	24		6 42	5 25
D	25		6 43	5 25
W	26		6 43	5 24
D	27	Calvijn overleden, 1564.	6 44	5 24
V	28		6 44	5 24
Z	29	Sluiting van de Dortse Synode, 1619.	6 45	5 24
Z	30		6 45	5 23
M	31		6 45	5 23

PAN-AFRIC SHOE CO.,
2 Gouden en 16 Zilveren Medaljes

JULIE, 31 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN.	Zons opg.	Zons ond.
		4, Laatste Kwartier, 6,32 n.m. 12, Nieuwe Maan, 8,57 n.m. 20, Eerste Kwartier, 4,24 n.m. 27, Volle Maan, 6,27 v.m.	Spoorweg-tijd.	
			u.m.	u m.
D	1		6 46	5 23
W	2		6 46	5 23
D	3	Ouderling G. J. Engelbrecht, L.T.V., (Standerton), aan kogelwonden overleden, 1901.	6 46	5 23
V	4	Ds. J. van Belkum bevestigd te Rustenburg, 1891.	6 47	5 23
Z	5	Uitspraak van het Hooggerechtshof inzake het Kerkgebouw te Trichardsfontein, 1893.	6 47	5 23
Z	6		6 48	5 23
M	7		6 48	5 23
D	8		6 49	5 23
W	9		6 49	5 23
D	10		6 50	5 23
V	11	Ds. G. W. Smits komt te Kaapstad aan, 1863.	6 50	5 23
Z	12		6 50	5 23
Z	13	Kerk te Ermelo ingewijd, 1910.	6 50	5 23
M	14		6 51	5 23
D	15	Verlating van Schoemansdal, 1867.	6 51	5 23
W	16		6 51	5 23
D	17		6 51	5 24
V	18	Ds. F. S. du Toit, van Ventersdorp, gestorven, 1914.	6 52	5 24
Z	19		6 52	5 24
Z	20		6 52	5 24
M	21		6 53	5 24
D	22		6 53	5 24
W	23		6 53	5 25
D	24		6 53	5 25
V	25		6 53	5 25
Z	26		6 54	5 25
Z	27		6 54	5 25
M	28		6 54	5 26
D	29		6 54	5 26
W	30		6 55	5 26

PAN-AFRIC SHOE CO.,

JULIE, 30 DAGEN,

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN.	Zons opg.	Zons ond.
		4, Laatste Kwartier, 7,54 v.m. 12, Nieuwe Maan, 11,31 v.m. 19, Eerste Kwartier, 11,9 n.m. 26, Volle Maan, 2,11 n.m.	Spoorweg-tijd.	
			u.m.	u.m.
D	1		6 55	5 26
V	2		6 55	5 27
Z	3		6 55	5 27
Z	4		6 55	5 27
M	5		6 55	5 28
D	6		6 55	5 28
W	7	Johannes Huss verbrand, 1415.	6 55	5 28
D	8		6 55	5 29
V	9		6 54	5 29
Z	11	Calvijn geboren, 1509.	6 54	5 29
Z	10		6 54	5 30
M	12		6 54	5 30
D	13		6 54	5 30
W	14		6 54	5 31
D	15		6 54	5 31
V	16		6 54	5 32
Z	17		6 53	5 32
Z	18	Ds. van Warmelo te Heidelberg bevestigd, 1868.	6 53	5 33
M	19		6 53	5 34
D	20		6 53	5 34
W	21		6 52	5 35
D	22	Ds. van Warmelo te Schoemansdal bevestigd, 1864.	6 52	5 35
V	23	Dood van Gen. A. W. Pretorius, 1853.	6 51	5 36
Z	24		6 51	5 36
Z	25	Afscheid van Prof. Dr. P. J. Muller van de gemeente Pretoria, 1910.	6 50	5 37
M	26		6 50	5 37
D	27		6 49	5 38
W	28		6 49	5 38
D	29		6 48	5 39
V	30		6 47	5 39
Z	31		6 47	5 40

Indien U Stevels wil hebben die goed zullen dragen, er goed zullen uitzien

AUGUSTUS, 31 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN.	Zons opg. Spoorweg-tijd.	Zons ond. Spoorweg-tijd.
		2, Laatste Kwartier, 11,27 n.m. 11, Nieuwe Maanf 0,52 v.m. 18, Eerste Kwartier, 4,17 v.m. 24, Volle Maan, 11,40 n.m.	u.m.	u.m.
Z	1		6 47	5 40
M	2		6 46	5 41
D	3	Ds. J. van Belkum bevestigd te Heidelberg, 1903.	6 45	5 41
W	4		6 45	5 42
D	5	Hoeksteenlegging van de Hervormde kerk te Witpoort, 1878.	6 45	5 42
V	6		6 44	5 43
Z	7		6 43	5 43
Z	8		6 42	5 44
M	9		6 41	5 44
D	10		6 40	5 45
W	11		6 40	5 45
D	12		6 39	5 45
V	13		6 38	5 46
Z	14		6 37	5 46
Z	15	Vertrek van Ds. van Warmelo uit Holland naar Z. Afrika, 1862.	6 36	5 47
M	16		6 36	5 47
D	17		6 35	5 48
W	18		6 35	5 48
D	19		6 34	5 49
V	20		6 33	5 49
Z	21		6 32	5 50
Z	22		6 31	5 50
M	23		6 30	5 50
D	24	Bloedbad van St. Bartolomeus, 1572.	6 29	5 51
W	25		6 28	5 51
D	26		6 27	5 51
V	27		6 26	5 52
Z	28		6 25	5 52
Z	29		6 24	5 53
M	30		6 23	5 53
D	31		6 21	5 54

Zit op de stoep en koop uw Stevels. U kan dit doen door te schrijven

SEPTEMBER, 30 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN.	Zons opg. Spoorweg-tijd.	Zons ond. Spoorweg-tijd.
		1, Laatste Kwartier, 4,57 n.m. 9, Nieuwe Maan. 12,53 n.m. 16, Eerste Kwartier, 9,21 v.m. 23, Volle Maan, 11,35 v.m.	u.m.	u.m.
W	1		6 20	5 54
D	2	Prof. Hofmeyr overleden, 1909.	6 20	5 55
V	3		6 19	5 55
Z	4		6 18	5 55
Z	5		6 17	5 56
M	6		6 16	5 56
D	7		6 15	5 57
W	8	Ds. van Warmelo geboren, 1835.	6 14	5 57
D	9		6 13	5 57
V	10		6 12	5 58
Z	11		6 11	5 58
Z	12		6 10	5 59
M	13		6 8	5 59
D	14		6 7	5 59
W	15		6 6	6 0
D	16		6 5	6 0
V	17		6 4	6 0
Z	18		6 3	6 1
Z	19		6 2	6 1
M	20	Prof. J. Lion Cachet overleden, 1912.	6 1	6 1
D	21		6 0	6 2
W	22		5 59	6 2
D	23		5 58	6 3
V	24		5 57	6 3
Z	25		5 55	6 4
Z	26		5 54	6 4
M	27		5 53	6 4
D	28	Kerk te Witpoort ingewijd, 1912.	5 52	6 5
W	29		5 51	6 5
D	30	Ds. M. J. Goddefroy te Witfontein bevestigd, 1887.	5 50	6 5

Stevels gemaakt door Zuid-Afrikaanders (alleen blanken)

NOVEMBER, 30 DAGEN.

Dag der Week.	Dag der Maand.	MAANSVERANDERINGEN. 7, Nieuwe Maan, 9,52 v m. 14, Eerste Kwartier, 1,3 v.m. 21, Volle Maan, 7,36 n m. 30, Laatste Kwartier, 0,10 v.m.	Zons opg. Spoorweg-tijd.	Zons ond. Spoorweg-tijd.
			u.m.	u.m.
M	1	Theologiese School te Stellenbosch geopend, 1859.	5 19	6 23
D	2	Nederduits Hervormde Algemene Vergadering te Kaapstad geopend, 1824.	5 19	6 24
W	3		5 18	6 25
D	4		5 17	6 25
V	5	Naam van de Ned. Hervormde kerk in de Kaap Kolonie, veranderd in Ned. Geref., 1842.	5 16	6 26
Z	6		5 15	6 26
Z	7		5 15	6 27
M	8		5 14	6 28
D	9		5 14	6 29
W	10	Martin Luther geboren, 1483.	5 13	6 29
D	11		5 13	6 30
V	12		5 12	6 30
Z	13	De Dortse Synode geopend, 1618.	5 12	6 31
Z	14		5 11	6 31
M	15		5 11	6 32
D	16		5 10	6 33
W	17		5 10	6 34
D	18		5 10	6 35
V	19		5 10	6 35
Z	20		5 10	6 36
Z	21		5 9	6 37
M	22		5 9	6 38
D	23		5 9	6 39
W	24		5 9	6 40
D	25		5 8	6 40
V	26		5 8	6 41
Z	27		5 8	6 42
Z	28		5 8	6 43
M	29	Opening der Geref. Theologiese School te Burgersdorp, 1869.	5 8	6 44
D	30		5 8	6 45

PAN-AFRIC SHOE CO.,
2 Gouden en 16 Zilveren Medaljes
op de Grootste Tentoonstellingen in Zuid-Afrika toegekend.

POST TARIEF.

Brieven, Nieuwsbladen, Drukwerk, Enz.

Naar	Brieven.	Postkaarten.	Nieuwsbladen.	Drukwerk.
Transvaal, Kaap Kolonie, O.V.S., Rhodesia, Bechuanaland en Mozambique	1d. per ½ ons.	½d. per stuk.	½d. per 4 ons.	½d. per 2 ons.
Overzee (Britsche Kolonies en Bezittingen) ook Australie	1d. ,,	1d. ,,	½d. per 2 ons.	½d. ,,
Vreemde Overzeesche Landen	2½d. ,,	1d. ,,	½d. ,,	½d. ,,

Pakketten Post naar Transvaal, K.K., O.V.S., en Natal (Z. A. Unie) 2d. voor elke 4 onzen of gedeelte daarvan.

,, ,, ,, Prov. Mozambique, 4d. voor 8 ons en 2d. voor elke 4 ons meer of part van 4 ons

,, ,, ,, Rhodesia 1/6 per lb. of gedeelte van een lb.

,, ,, ,, Britsche Landen overzee 9d. per lb. of gedeelte van een lb.

,, ,, ,, andere Overzeesche Landen verschillende tarieven. Informatie op Postkantoren verkrijgbaar

,, ,, ,, Bechuanaland Protectorate 1/– per lb.

Registrasie.—Brieven, enz. kunnen geregistreerd worden ad 4d. extra.

De volgende Postzegels zijn bij den Postdienst in gebruik, : ½d., 1d., 2d., 2½d., 3d., 4d., 6d., 1/-, 2/-, 2/6, 5/-, 10/-, 20/-.

Briefomslagen voor aangeteekende stukken (Registraties), voorzien van een zegelafdruk van 4d. voor het aanteekeningsrecht, zijn verkrijgbaar tegen de navolgende prijzen.

Afmetingen.	Per dozijn.	Per stuk.
4¼ x 3¼" en 3¼ x 6"	4/3	4¼d.
4" x 9"	4/3	4¼d.
6" x 11"	4/3	4¼d.

Gezegelde omslagen voor de verzending van nieuwsbladen en boekposten verkrijgbaar tegen navolgende prijzen :

Met ½d. postzegel : 6d. per doz. ½d. per stuk.

Met 1d. postzegel : 1/- per doz. 1d. per stuk.

Ongefrankeerde en onvoldoend gefrankeerde brieven, enz., worden belast met een port ten bedrage van tweemaal de ontbrekende som.

Voor verandering van bestemming van brieven, enz., behalve pakketten (readresseering) wordt geen afzonderlijk port geëischt.

Brieven bevattende munten, goud, juwelierswaren, en in 't algemeen kostbaarheden moeten aangeteekend worden.

PRIVATE POSTZAKKEN.

Personen langs eenen postweg wonende, kunnen gebruik maken van een privaten postzak, waarin hun brieven, enz., van 't naaste postkantoor met de postkar worden verzonden tegen huur van £1 per jaar. De postzak moet door den persoon, die verlangt er van gebruik te maken, zelf verschaft worden ; deze kan van den postdienst gekocht worden tegen betaling.

POSTWISSELS.

kunnen worden verkregen en uitbetaald. Het bedrag van een Postwissel mag niet hoger zijn dan £40 en

COMMISSIE.

Voor het verleenen van Postwissels wordt een commissie gevorderd berekend tegen 6d. voor elke £4 in de Z.A. Unie. Een 9d. voor elke £4 in de andere Kolonies in Zuid Afrika. Een 1/- voor elke £4 in de Overzeesche Landen.

Postwissels kunnen per telegraaf worden verzonden in Zuid Afrika (Unie) tegen 1/- extra voor elke £40.

Zuid Rhodesia 2/- voor £10.

Noord West Rhodesia 3/- voor £10.

Noord Rhodesia 5/- voor £10.

Portugees O. Arika 6/6 voor £40.

Beira en Macquece 3/- voor £40.

Beira Spoorw. Station 3/- voor £40.

POSTORDERS.

6d.	1d.	11/-	3d.
1/-	1d.	11/6	3d.
1/6	1d.	12/-	3d.
2/-	1d.	12/6	3d.
2/6	1d.	13/-	3d.
3/-	1d.	13/6	3d.
3/6	1d.	14/-	3d.
4/-	1d.	14/6	3d.
4/6	1d.	15/-	3d.
5/-	1d.	15/6	3d.
5/6	2d.	16/-	3d.
6/-	2d.	16/6	3d.
6/6	2d.	17/-	3d.
7/-	2d.	17/6	3d.
7/6	2d.	18/-	3d.
8/-	2d.	18/6	3d.
8/6	2d.	19/-	3d.
9/-	2d	19/6	3d.
9/6	2d	20/-	3d.
10/-	2d.	20/6	3d.
10/6	2d.	21/-	3d.

Zelfde bedragen voor Britse Landen Overzee verkrijgbaar.

Nederduitsch Hervormde Kerk
in Zuid-Afrika.

De *Algemeene Vergadering der Nederduitsch Hervormde Kerk* komt gewoonlik alle drie jaren bijeen (Art. 11 der Wetten) en bestaat uit alle dienstdoende Predikanten, de helft der ouderlingen, doch niet meer dan vijf, en twee diakenen, door elke gemeente af te vaardigen (Art. 8.) Zij vergaderde de laatste maal in 1912 te Pretoria.

De *Commissie der Algemeene Kerkvergadering* bestaat uit de volgende leden :

Ds. C. W. du Toit, Voorzitter, sec. Ds. L. E. Brandt, Ds. Jac. van Belkum, Scriba, sec. Ds. H. C. M. Fourie, Ds. M. J. Goddefroy, sec. Ds. P. W. Ennis, Br. A. D. W. Wolmarans, sec. vacant, Br. F. W. Ernst, sec. Br. P. Pienaar, Br. H. C. van der Merwe, sec. Br. W. J. Basson, Br. N. M. Prinsloo, sec. Br. J. H. N. Visage.

De *Financieele Commissie* voor de Algemeene Kerkelijke Fondsen, t. w. het Weduwfonds, het Algemeene Fonds en het Studie Fonds, bestaat uit de leden Ds. L. E. Brandt, Br. J. B. Retief en Br. H. C. van der Merwe.

De *Kassier* is de heer H. J. Th. L. Roorda, Postbus 444 te Johannesburg.

Het *Curatorium voor de Theologische School voor Predikanten* bestaat uit de volgende leden :

Ds. C. W. du Toit, Ds. Jac. van Belkum, Ds. H. C. M. Fourie, BBr. A. D. W. Wolmarans, J. A. Malherbe, A. van den Broek, W. J. Basson, G. Engelbrecht.

De *Kassier* van het Curatorium is Br. J. A Malherbe, te Potchefstroom .

G. van Royen Els, J. H. Vorster, sec. D. J. Jacobs, J. N. Roets, sec. J. H. Geyser.

PRETORIA.—*Prediakat*: Ds. J. H. J. A. Greyvensteijn Theol. Dr., *Consulent*: Ds. H. C. M. Fourie.

Ouderlingen: G. Brits, J. A. Duvenage, D. B. Jacobs, A. P. Prinsloo, J. J. Roos, L. L. Steen, F. A. Smit, P. G. Viljoen, P. J. Voorloop, M. J. van der Westhuysen, J. van Zijl.

Diakenen: J. G. Herbst, B. A. J. Horn, C. A. Frowein, P. J. Moll, P. J. Mostert, J. D. Reyneke, L. M. Robbetze, H. Roos, D. M. van Vuren, J. Velthuisen.

Koster: J. J. Verheem.

Orgelist: P. Westmaas.

Scriba van den Kerkeraad: L. L. Steen (Christoffel Straat 221).

Kassier: J. Buwalda, Bus 113, Pretoria.

Zielen 2300: Lidmaten 750. Aangenomen 47. Gedoopt 66. Overgekomen met attestatie 9. Vertrokken met attestatie 3. Gehuwd 21 paren.

RUSTENBURG.—*Predikant*: Ds. A. Murray Jzn. *Consulent*: Ds. H. C. M. Fourie.

Ouderlingen: J. S. Esterhuyse, W. Pieterse, M. Schoeman, J. J. Steenekamp, J. G. B. Robbetze, G. Els, J. L. Otto en J. C. Barnard.

Diakenen: A. W. J. van Renseburg, P. Coetzee, M. Barnard, H. Esterhuyse, J. J. Robbetze, Gert de Beer, J. Pistorius.

Koster: J. J. van der Merwe.

Orgelist: H. P. van Noorden.

Scriba des Kerkeraads: de Predikant.

Zielen 1500, Lidmaten 1000, Aangenomen 65, Gedoopten 167, Vertrokken met attestatie 10, Overgekomen met attestatie 15, Gehuwd 36 paren.

OOSTELIJKE RING.

Gemeenten: Heidelberg, Krugersdorp, Johannesburg, Standerton, Bethal, Ermelo, Volksrust, Vrede, Oost-Rand, Heilbron, Utrecht, Vereeniging, Memel.

Rings Commissie: Voorzitter: Ds. Jac. van Belkum, sec. Ds. J. J. Prinsloo, Scriba Ds. L. E. Brandt, sec. Ds. J. J. Prinsloo. Leden: Br. J. Th. Martins, sec. J. C. Esterhuizen, G. J. Engelbrecht, sec. W. J. Botha, W. J. Opperman sec., E. J. J. Viljoen.

HEIDELBERG.—*Predikant*: Ds. Jac. van Belkum. *Consulent*: Ds. L. E. Brandt.

Ouderlingen: W. J. Basson, N. H. Jacobs, L. J. Labuschagne, B. J. Smit, J. Th. Martins, D. J. Strijdom, J. S. Smit, I. B. Bierman, S. J. Bronkhorst, B. J. de Beer, P. R. Viljoen.

Diakenen: F. C. van der Westhuisen, P. D. Bekker, P. J. Brits, B. H. J. Strijdom, R. J. Brits, J. J. Nortje, J. H. van der Westhuisen, C. J. Marais, A. J. Botha, L. E. Bongers.

Koster: J. J. Bronkhorst.

Orgelist: L. E. Bongers.

Scriba van den Kerkeraad: L. E. Bongers (Bus 96, Heidelberg).

Zielen 2500, Lidmaten 1100, Gedoopten 160, Aangenomen 66, Overgekomen met attestatie 20, Vertrokken met attestatie 16, Gehuwd 23 paren.

KRUGERSDORP.—*Predikant*: Ds. S. J. Strijdom. *Consulent*: Ds. L. E. Brandt.

Ouderlingen: G. P. Brits, H. C. van der Merwe, F. J. de Bruyn, H. J. Celliers, J. C. Esterhuisen, P. B. Botha, D. H. Moller, C. J. van Zijl, P. B. Brits, J. van den Berg, J. Nortje.

Diakenen: G. Engelbrecht, H. J. van Staden, A. W. Heynecke, J. H. Vorster, P. Labuschagne, J. van

Diakenen: L. C. Bester, J. P. H. Nagel, P. J. L. Venter, A. J. H. Oberholzer, S. T. Prinsloo, P. J. L. Venter, K. N. J. van Zwiel, W. J. Engelbrecht, H. van Rensburg, J. G. Steijn, G. van Deventer, J. Pienaar, P. A. Ras.

Koster: L. A. J. v. Nieuewnhuijsen en A. van Vuren.

Orgelist:

Scriba des Kerkeraads: Ds. J. J. Prinsloo.

Zielen, Lidmaten 1177, Aangenomen 100, Gedoopten 157, Vertrokken met attestatie —, Overgekomen met attestatie —, Gehuwd 25 paren.

VOLKSRUST.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. J. J. Prinsloo.

Ouderlingen: H. G. Stoop, D. J. Struwig, J. D. Coetser, Tobias Mulder en D. J. Cronjé.

Diakenen: F. J. Delport, A. J. Stoop, J. W. Stoop, P. J. Swanepoel.

Koster: Stoop.

Orgelist: Mej. H. Stoop.

Scriba des Kerkeraads: Ds. J. J. Pirnsloo.

Zielen 371, Lidmaten 188, Aangenomen 22, Gedoopten 33, Vertrokken met attestatie —, Overgekomen met attestatie —, Gehuwd — paren.

VREDE.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. Jac. van Belkum.

Ouderlingen: W. J. Botha, J. J. Strijdom.

Diakenen: D. G. Hattingh.

Koster:

Orgelist:

Zielen 61, Lidmaten 32, Gedoopten 4, Aangenomen —, Overgekomen met attestatie 8, Vertrokken met attestatie 2, Gehuwd — paren.

OOST RAND.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. L. E. Brandt.

Ouderlingen: C. P. S. Barnard, H. J. J. Viljoen Sr., D. J. J. Montgomery, C. J. Matthee, F. C. J. Cloete, S. P. Janse van Vuuren.

Diakenen: M. F. Trieloff, R. A. de Beer, A. Erasmus, E. J. G. Norval, M. J. Potgieter, A. Wentzel,, Ph. Potgieter.

Koster:

Orgelist:

Zielen 736, Lidmaten 319, Aangenomen 38, Gedoopten 44, Vertrokken met attestatie 3, Overgekomen met attestatie 6, Gehuwd — paren.

UTRECHT.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. J. J. Prinsloo.

Ouderling: J. C. van Deventer.

Diaken: H. J. C. Grobler.

Koster:

Orgelist:

Zielen —, Lidmaten —, Aangenomen —, Gedoopten —, Vertrokken met attestatie —, Overgekomen met attestatie —, Gehuwd — paren.

VEREENIGING.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. L. E. Brandt.

Ouderlingen: L. R. G. Marx, T. P. Pretorius, J. C. van der Merwe, W. J. Opperman, S. I. W. Marx, H. Jacobs, J. J. Human, H. Strijdom.

Diakenen: W. Lindeque, D. J. van Wijk, S. J. Cronje, J. P. Cronje, P. J. Marx, G. J. J. van der Merwe, D. J. Jacobs, C. L. Fick.

Koster:

Orgelist:

Zielen —, Lidmaten —, Aangenomen —, Gedoopten 11, Overgekomen met attestatie 2, Vertrokken met attestatie —, Gehuwd — paren.

MEMEL.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. J. J. Prinsloo.

Ouderlingen:

Diakenen: P. J. Moolman.

Scriba des Kerkeraads:

Koster:

Orgelist:

Zielen —, Lidmaten —, Aangenomen —, Gedoopten —, Vertrokken met attestatie —, Overgekomen met attestatie —, Gehuwd — paren.

Van Ermelo en Heilbron geen opgaven ontvangen.

WESTELIJKE RING.

Gemeenten: Potchefstroom, Venterskroon, Klerksdorp, Makwassie, Lichtenburg, Marico, Ventersdorp, Wolmaransstad, Zwartruggens, Betsjoeanaland.

Rings Commissie: Voorzitter: Ds. C. W. du Toit; sec.: vacant; Scriba: Ds. J. J. Kühn; sec. vacant; Leden: A. J. G. Oosthuizen; sec.: J. J. Swart; N. J. Campher; sec.: H. N. Pieterse; C. J. Bodenstein; sec.: J. C. Coetzee.

POTCHEFSTROOM.—*Predikant*: Ds. C. W. du Toit, *Consulent*: vacant.

Ouderlingen: M. H. J. le Roux, J. B. Retief, P. van den Berg, P. Malan, A. R. Fleischack, J. S. Perold, J. R. Viljoen, H. Muller, Jan Prinsloo, B. G. Lindeque, A. J. Oosthuisen, H. J. Dreyer, Theunis Dreyer, E. Heynecke, J. C. van der Merwe, M. J. Wolmaarns, H. S. Terblanche, F. Wilman, T. E. Baden-

Diakenen: G. van Zijl, P. Roux, E. J. A. Grimbeek, A. J. Zerwick, J. Malan, J. L. du Preez, G. Rosseau, L. Badenhorst, N. Oosthuisen, A. Redelinghuis, J. A. van Rooyen, I. Joubert, A. P. Bezuidenhout, J. A. Visser, Jan Pienaar, J. F. van der Merwe, Jozef Huysers, J. M. du Plooy, W. Holmes, A. L. Badenhorst, W. Pretorius.

Orgelist: Mej. Perold.

Scriba van den Kerkeraad: A. R. Fleischack.

Zielen 3500, Lidmaten 1867, Gedoopten 298, Aangenomen 223, Overgekomen met attestatie 74, Gehuwd 51 paren.

KLERKSDORP.—*Predikant*: Ds. P. W. Ennis. *Consulent*: Ds. K. T. van den Heever.

Ouderlingen: F. W. Ernst, F. J. C. Steyn, P. J. Pienaar, J. J. Terblanche, N. J. Campher, I. J. Pretorius, J. P. Janse van Vurren, A. J. H. Esterhuisen, C. J. van den Berg, J. M. Janse van Renseburg.

Diakenen: G. J. Pieterse, P. F. Visser, F. J. Cronje, C. J. Spies, C. J. Visser, C. P. Delport, J. P. Jooste, P. J. Badenhorst, J. J. Smith, P. Harmsen.

Koster: C. J. Wheeler.

Orgelist: Mej. M. Ennis.

Scriba des Kerkeraads: N. J. Campher.

Zielen 1422, Lidmaten 687, Aangenomen 47, Gedoopten 103, Vertrokken met attestatie 14, Overgekomen met attestatie 10, Gehuwd 16 paren.

MARWASSIE.—*Predikant*: Ds. K. T. van den Heever. *Consulent*: Ds. P. W. Ennis.

Ouderlingen: J. A. du Toit, J. H. Viljoen, J. J. Fouche, W. J. Stolz, Jac. J. van Renseburg, A. Wol-

Diakenen: P. Fouche, J. C. Rossouw, A. L. Oosthuisen, J. Claassee, P. Bosman, W. J. van Renseburg, J. F. J. van Renseburg.

Koster:

Orgelist:

Zielen 735, Lidmaten 420, Aangenomen 34, Gedoopt 87, Gehuwd 14 paren.

LICHTENBURG.—*Prediakant*: Ds. J. J. Kuhn. *Consulent*: vacant.

Ouderlingen: M.P. Basson, W. K. Snijman, A. H. Klazinga, C. J. Bodensteyn, J. F. du Toit, Paul du Plessis, A. Esterhuisen, C. J. Dreyer, S. Visser, L. van Niekerk, C. Engelbrecht.

Diakenen: W. W. Steyn, F. Steyn Jr., M. Steynmann Mz., J. van der Merwe, D. Nortje, J. Venter, J. Coetzee, G. Stols, J. Bolton, A. Stephen, C. van Niekerk.

Koster: A. Swanepoel.

Orgelist:

Scriba: Ds. J. J. Kuhn; Kassier A. H. Klazinga.

Zielen 1300, Lidmaten 580, Gedoopten 70, Aangenomen 23, Overgekomen met attestatie 9, Vertrokken met attestatie 3, Gehuwd 6 paren.

MARICO.—*Predikant*: Vacant. *Consulent*: Vacant.

Ouderlingen: J. C. Coetzee, G. C. Snijman, F. J. Naude, C. C. Mans, G. L. Roos, G. J. M. Wolmarans, A. J. Joubert, D. J. J. Breytenbach, C. S. Cronje, P. J. Basson, D. J. Coetzee.

Diakenen: A. J. Swanepoel, F. J. van Staden, M. M. J. Basson, J. J. Meintjes, P. J. H. van der Merwe, B. J. Klaassen, A. S. Snijman, H. J. Pieterse, P. J.

Koster: P. H. Marais.

Orgelist: J. H. Timmerman.

Zielen 2244, Lidmaten 999, Aangenomen 50, Gedoopten 161, Overgekomen met attestatie 35, Vertrokken met attestatie 22, Gehuwd 21 paren.

VENTERSDORP.—*Predikant*: vacant. *Consulent*: Ds. C. W. du Toit.

Ouderlingen: M. C. Rijkaart, G. C. Thompson, F. J. C. Buitendagh, J. G. van den Berg, H. J. Visser, H. N. Pieterse, R. A. Buytendagh.

Diakenen: K. F. de Kock, J. J. Combrinck, J. H. Coetzee, R. J. Buytendagh, D. G. van Niekerk, J. N. M. Pretorius, J. P. Liebenberg, G. Dreyer.

Koster: D. G. O'Kelly.

Orgelist: Mej. M. van Graan.

Scriba: Ds. C. W. du Toit.

Zielen 1070, Lidmaten 525, Aangenomen 29, Gedoopt 62, Overgekomen met attestatie 11, Vertrokken met attestatie —, Gehuwd 4 paren.

WOLMARANSSTAD.—*Predikant*: *Consulent*: Ds. K. T. van den Heever.

Ouderlingen: K. D. C. Bloem, G. P. van Vuren, N. J. van Renseburg, C. L. Engelbrecht, H. le Roux, D. Bezuidenhout.

Diakenen: J. H. Steyn, A. van Aarde, G. S. Rossouw, D. R. van Vuuren, B. Botha, A. J. van der Westhuizen, A. Straus.

Koster: B. Lottering.

Orgelist: Mej. Stella Dunn.

Zielen 587, Lidmaten 375, Aangenomen 47, Ge-

ZWARTRUGGENS (gesticht 1913).—*Predikant*: *Consulent*: Ds. J. J. Kuhn.

Ouderlingen: M. C. van Staden, P. S. van Staden, D. S. van der Merwe, J. P. van Tonder, J. H. Joubert, Jan Schoeman, P. S. van Jaarsveld.

Diakenen: A. J. Els, C. D. Els, A. A. van Jaarsveld, J. H. J. Kritzinger, A. G. Oberholzer.

Koster: J. du Toit.

Orgelist:

Scriba: J. H. Joubert, Krokodildrift, P.K. Brakkloof.

Kassier: A. J. Els.

Zielen 1149, Lidmaten 570, Gedoopt 11, Aangenommen —, Gehuwd 1 paar.

BEETSJOEANALAND (gesticht 1913).—*Predikant*: *Consulent*: Ds. J. J. Kuhn.

Ouderlingen: J. van Vuuren, E. E. Meyer.

Diakenen: J. Barnard, C. van der Merwe.

Zielen 200, Lidmaten 50 (ongeveer).

Van Venterskroon geen opgaven ontvangen.

DIENSTDOENDE PREDIKANTEN OP 1 NOVEMBER 1914.

Ds. C. W. du Toit, Candidaat 1869, Hanover 1869, Pearston 1875, Tulbach 1876, Potchefstroom 1883.

Ds. M. J. Goddefroy, Candidaat in Holland 1876, Lage Zwaluwe 1877, Ysselmonde 1880, Achlum 1882, Pretoria 1887, Middelburg (Transvaal) 1903.

Ds. Jac. van Belkum, Candidaat 1876, Varik 1877, Steenwijk 1882, Zierikzee 1889, Rustenburg 1891, Heidelberg (Transvaal) 1903.

Ds. A. Murray, Jzn., Standerton en Amersfoort 1877, Jacobsdal (Oranje Vrijstaat) 1880, Ventersdorp 1899, Rustenburg 1904.

Ds. L. E. Brandt, Candidaat 1889, Niezijl 1901, Pietersburg 1904, Johannesburg 1908.

Ds. P. W. Ennis, Ermelo 1886, Klerksdorp 1906.

Ds. P. van Drimmelen, Candidaat 1906, Zeerust 1907.

Ds. K. T. van den Heever, Christiana 1899, Makwassie 1908.

Ds. J. J. Kuhn, Candidaat 1909, Krugersdorp 1909.

Ds. J. J. Prinsloo, Candidaat 1909, Standerton en Bethal 1909.

Ds. H. C. M. Fourie, Candidaat 1910, Pretoria 1911.

Ds. S. J. Strijdom, Candidaat 1914, Krugersdorp 1914.

Dr. J. H. J. Greyvensteyn—Theol. Dr., Suther-

PREDIKANTEN VAN DE NEDERDUITSCH HERVORMDE KERK SEDERT 1852.

Ds. D. van der Hoff (overleden 1881), Potchefstroom.

Ds. W. G. Smits (overleden 1895), Rustenburg.

Ds. A. J. Begeman, Pretoria, Emeritus 1873.

Ds. N. J. van Warmelo (overleden 1892), Schoemansdal 1864, Heidelberg 1867, (verenigd 1885).

Ds. H. S. Bosman (verenigd 1885) Pretoria.

Ds. D. P. Ackerman (verenigd 1885) Wakkerstroom.

Ds. J. C. de Vries, Sutherland, Dutoitspan, Zeerust, Laingsburg (overleden 1906).

Ds. L. F. C. Biccard, Zoutpansberg, Emeritus 1890, (overleden).

Ds. A. J. Lagerwey, Candidaat 1880, Ankeveen 1881, Helenaveen 1884, Hoogeloon 1886, Maassluis 1889, Heidelberg 1895 (overleden 1898).

Ds. J. Beyer, Candidaat 1880, Lemele 1881, IJselmuiden 1883, Hierden 1886, Harderwijk 1888, Eemnes Binnen 1890, Zeerust 1898, Standerton 1899, naar Holland terug 1903.

Ds. C. Spoelstra, Candidaat 1894, Zoeterwoude 1894, Pretoria 1896, naar Holland terug 1898.

Ds. Prof. Dr. P. J. Muller, Candidaat 1878, Steenwijkerwold 1879, Wolsum c.a. 1882, Nijmegen 1884, Rotterdam 1888, Kerkelijke Hoogleeraar aan de gemeentelijke Universiteit te Amsterdam, predikant bij de

Ds. C. J. L. Ruysch van Dugteren, Candidaat 1904, Oosterland 1904, Pretoria 1908, de dienst verlaten 1911.

Ds. F. S. du Toit, Candidaat 1885, N.Bethesda 1886, Hugenoten Gedenkschool 1889, Lichtenburg en Ventersdorp 1905, overleden 1914.

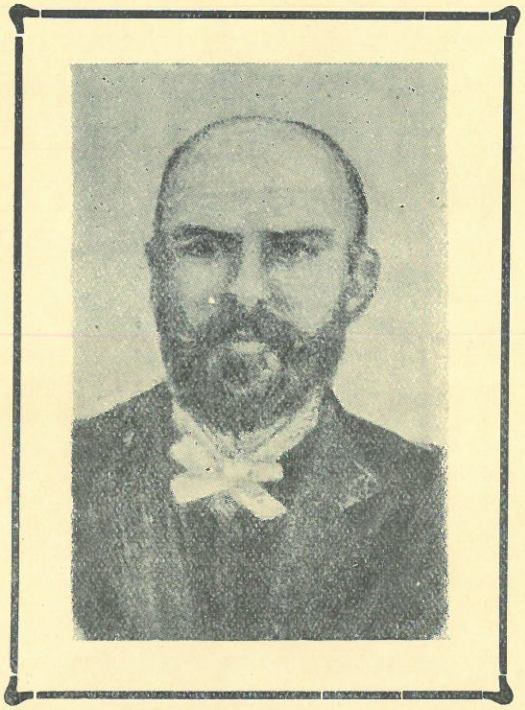

De Nederduitsch Hervormde Kerk heeft in 1914 een groot verlies geleden door het sterven van Ds. F. S. du Toit, in leven predikant te Ventersdorp.

Geboren in 1859 is hij den 25en Juni 1914 te Ventersdorp vrij onverwacht gestorven. Wel is hij zeer lang krank geweest, maar wij hoopten dat hij, aanvankelijk in beterschap toegenomen, nog lang de Kerk had mogen dienen. Maar het heeft zoo niet mogen zijn : de Heer heeft hem betrekkelijk op vroegen leeftijd weggenomen.

Ds. du Toit was een harde werker, een trouwe pastor, een beproefd vriend, een vrome vader, een oprecht Christen, daarbij in zijn gezonde dagen opgeruimd en aangenaam in den omgang.

De gemeente Ventersdorp, de Nederduitsch Hervormde Kerk verliezen beiden veel in hem.

Hij ruste in vrede!

HET VREEMD VUUR.

Lev. 10 : 1.

"En brachten vreemd vuur voor het aangezicht des Heeren". Deze woorden beschrijven eene handeling van Nadab en Abihu, zonen van Aaron. Vrienden ,hier is eene zaak ter behandeling, waarvoor de aandacht van ieder lezer ernstiglijk gevraagd wordt. En ik vertrouw, dat die dit kort woord lezen zullen, dit doen zullen niet uit bloot gewoonte, om straks weder te vergeten, wat zoo dikwijls geschiedt met meer dan één mensch.

Een ieder leze met gewijde aandacht.

Een ieder bidde God om een zegen.

Welaan dan! De Tabernakel was voltooid tot den dienst des Heeren. Al de wetten in verband met dien dienst waren bekend gemaakt. Leest Lev. 8, en gij vindt wat er geschiedde bij de wijding van Aaron en zijne zonen voor den dienst des Heeren. God had het volk van Israël uit Egypteland uitgevoerd. Israël was nu op weg naar het beloofde land Kanaan. Het leven van dit geroepen volk lag nu tusschen deze twee punten : aan de eene kant heette het : "niet meer in Egypteland"; aan den andere : "nog niet in Kanaan".

Het leven van Israël was een verlost leven uit Egyptische duisternis en slavernij. En zij hadden als hun aardsch einddoel een meer godsdienstig vrij en onafhankelijk nationaal ontwikkelend bestaan. En zoo is het nu met ieder christen-mensch. Gelijk bij Israël ligt ook voor ons het leven hier op aarde tusschen deze twee punten : Egypteland en Kanaan.

Let op deze twee korte vragen en antwoorden. I : Welke positie neemt God bij ons in? II : Welke positie nemen wij zelf in bij het leven waarop God aan-

Ziet welke positie God in het verlost leven van Israël innam. In vers 3 van dit 10de hoofdstuk van Leviticus leest gij: En Mozes zeide tot Aaron: "Dat is het wat de Heere gesproken heeft, zeggende: In degenen, dit tot Mij naderen, zal ik geheiligd worden, en voor het aangezicht van al het volk zal Ik verheerlijkt worden."

Deze woorden, Vrienden, drukken uit de positie die God inneemt in het leven van ieder mensch, die verlangt in het voorrecht te leven tot God, in leven en sterven, te kunnen naderen; verlangende dat God ook tot hem zal naderen.

Hoe groot is niet de zaligheid van die ziel, die God mag naderen! Is dit u niet dikmaals een hemel op aarde? Weet dan, dat God ook in u wil geheiligd worden, dat is: gij tot Zijn dienst afgezonderd; en hieruit voort vloeiende: gij, zult dien God verheerlijken voor het aangezicht van al het volk. Vriend, wanneer gij u gesteld vindt voor de massa menschen in de wereld, wat beteekent de dienst des Heeren voor u? Gaat het u nog zooals met ons vroom voorgeslacht, dat zich nooit schaamde voor den dienst des Heeren uit te komen? En daarom zoo getrouw geweest met hun huisgodsdienst en het bezoeken van Gods tempel!

Op grond waarvan heeft God recht van u te eischen ,dat gij tot Zijn dienst zult zijn afgezonderd, en u geroepen zult gevoelen Hem te verheerlijken, wat al ook menschen mogen zeggen? God heeft recht dit van u te eischen, waar Hij uw Schepper is, die u heeft geformeerd om Hem te dienen, waar Hij uw leven heeft verlost uit Egyptische duisternis, verdrukking en benauwdheid; waar Hij nu bezig is, al is het dat gij u menigmaal nog in een woestijn zult bevinden, om u naar Kanaan te leiden. Dat is: om u een beter mensch te maken. Een beter vader, een beter moeder, een beter kind, een beter Christen. Het aardsche Kanaan is eigenlijk geen beeld van den hemel. Het is ons het beeld van te zijn een beter Christen-mensch hier op aarde. O! laat uw kerk, uw gemeente dit van u ontwaren. Nu weet gij, wat de positie is die uw God in uw leven wil innemen. Hij wil u in alle opzichten een

En wat nu, is de positie die gij zelf in dit leven bij u inneemt? Zie het in Nadab en Abihu. Leest nog eens Lev. 10 vers 24. iet hoe zij geheiligd werden om de ware positie bij hen zelven in te nemen.

En nu leest gij in Lev. 10: Zij brachten vreemd vuur voor het aangezicht des Heeren. En daarom ook die vreeselijke straf op hen van God toegepast: "Toen ging een vuur uit van het aangezicht des Heeren, en verteerde hen. En hoe streng was God in Zijn oordeel. Leest Lev. 10 : 6, 7. Wat was dan Nadab en Abihu's zonde? Hoort het: Zij namen een ieder zijn wierookvat, en deden vuur daarin, en leiden reukwerk daarop en brachten vreemd vuur voor het aangezicht des Heeren. Dat is: zij namen van het vuur dat zij bij hunne tenten gebruikten, en deden dit in hun wierookvaten met reukwerk daarop. En zoo gingen zij naar den dienst des Tabernakels. Zij maakten van den godsdienst een vrije opinie-zaak. Zij dachten veel van hun eigen opinie. Ja, meenden zij, God kan met ons tevreden zijn. Wij meenen het goed. Mijn vriend, zoo gaat het menigmaal bij den mensch! Weet toch, dat de beslissing, hiernamaals over u, niet zal afhangen van uw opinie over u zelven, maar van God's opinie over u. God was tegen het vuur dat Nadab en Abihu van hun private tenten namen. Waarom? Omdat God had gezorgd voor het offer-vuur. Gij leest ,dat de Levieten altijd het vuur op het Brand-offer altaar moest levend houden, waar zij gekampeerd waren. En wanneer zij op de verdere reis doorgingen, moesten zij van dat vuur meenemen en altijd brandend houedn. Waar God Israël, verlost uit Ebypteland en hen voerende naar Kanaan om een beter volk te worden, riep tot Zijnen dienst, daar zorgde Hij op den weg Zijner genade, voor de mogelijkheid van dat leven, dat Hem moest verheerlijken.

En de zonde van Nadab en Abihu was juist dat zij zich voordeden alsof God niet had gezorgd voor het leven dat Hem moest verheerlijken. En dit bedoelde het vreemd vuur dat zij brachten. En o! wat een verkeerde positie in hun eigen leven. Hoe verkeerd stonden zij in het leven waarin hun God hen geroe-

En lezer, deze twee waren niet de eenigen die in hun eigen leven een verkeerde positie hadden ingenomen; en daarom den dood smaakten. Dit geschiedde ook met Ananias en Saffira als vermeld in het Nieuwe Testament. En dit is wat nog plaats vindt bij velen van onzen tijd! Ach, hoe treurig! Hoe moet ook hier dikmaals worden geroepen: "Man Gods, de dood is in den pot!" Ach! wat al vreemd vuur voor God's aangezicht gebracht! Met wat vreemd vuur wordt de tempel des harten, des huisgezins, der eigen gemeente en kerke genaderd. Hoe vreemd zien wij er uit in het oog van anderen ,die beters van ons verwachten, in het oog van God, die ons tot Zijne verheerlijking roept! Wat treurige gevolgen! Hoe heerscht niet de dood in den pot! Vriend, Lidmaat eener gemeente! Christen Broeder en Zuster! Vergeet nimmer. God heeft gezorgd voor uw leven dat Hem moet verheerlijken op eenig terrein! Draag toch langer geen vreemd vuur in eigen boezem, huisgezin of gemeente! Leef uit dat waarin uw God heeft gezorgd. Hij geve dit! En vervulle alzoo onze heilwenschen voor een ieder uwer tot bloei van huisgezin, gemeente en Kerk, en uw zalig afsterven.

P. W. ENNIS.

WAAR DRIJVEN WIJ HEEN?

Waar drijven wij heen?

Hand. 27: 15.

Het was van ouds-af een geliefd beeld om den tijd voor te stellen als een stroom, op welken het menschdom afdrijft naar de eeuwigheid. En naar aanleiding van dat beeld vragen wij heden: Waar drijven wij heen?

1. *Deze vraag* is gansch natuurlik: Waar gaat gij heen? is eene vraag die dageliks gedaan wordt, op den trein en op den weg, op zee en land. Toen de storm op de Middellandsche Zee zoo erg werd, dat men alle hoop opgaf en het schip heendreef ten spel van wind en golven, was de vraag een natuurlike: Waar drijven wij nu heen? En als wij in deze dagen in een oorlogstorm verkeeren zoo vreeselijk als er nooit een op aarde was, dan is het gansch natuurlik om te vragen: Waar drijven wij nu heen?

De tijd waarin wij nu leven is droevig en de toekomst is donker. En er zijn velen die voortgaan in onverschilligheid; maar de tijd zal nog meer donker worden als wij in het dreunen van dezen oorlogstorm Gods stem niet horen en in al dat bloed zijn slaande hand niet zien; en als wij Hem niet vragen: Waar driven wij heen?

2. *Het antwoord* op deze vraag is gewichtig. Maar wie zal ons het antwoord geven? De grootste staatsmannen kunnen het niet doen. Maar wij hebben het protetisch woord dat een licht is, schijnende in een duistere plaats. En volgens het profetisch woord drijven wij af.

(*a*) Naar een andere periode, naar de tien koninkrijken, die uit het oude Romeinsche Koninkrijk

zullen voortkomen en die de laatste koninkrijken der aarde zullen zijn.

De Heere zelf heeft aan Daniël geopenbaard wat de beteekenis was van het beeld dat Nebukadnezar gezien heeft. Dat beeld was een voorstelling van de Koninkrijken, die er op aarde zouden zijn van die tijd af tot het einde.

Het gouden hoofd van dat beeld beteekende het Babylonische Koninkrijk; de zilvere borst en armen beteekenden het Medo-Perzische Koninkrijk; de koperen buik en dijen beeldden af het Grieksch-Macedonische Koninkrijk, en de ijzeren beenen het Romeinsche Koninkrijk. En die koninkrijken zijn er geweest. Maar wij leven reeds lang in de koninkrijken, die afgebeeld zijn door de twee voeten van het beeld, en die hunne tweeledigheid vertoonen in de twee groote alliantiën. Aan de eene zijde hebben wij Duitschland, Oostenrijk en Italië, en aan de andere zijde Frankrijk, Engeland en Rusland.

Maar de tijd is blijkbaar gekomen voor de tien koninkrijken, die afgebeeld zijn in de tien teenen van het beeld in Dan. 2, en in de tien hoornen van het beest dat Daniël gezien heeft, en dat ook een voorstelling is van de wereldheerschappij in de laatste dagen (zie Dan. 7). En nu drijven wij op den tijdstroom af naar dien tijd. Maar die tijd van de tien koninkrijken kan niet komen zonder een grote oorlog, waarin de grootere koninkrijken de kleinere in zich zullen opnemen, zoodat het getal van vele koninkrijken tot een tiental zal teruggebracht worden.

Iedere waterstroom krijgt een afgrond waarin hij nederstort met groot geweld en zoo is het ook met den stroom des tijds. De overgang van het eene wereldrijk tot het andere ging altijd gepaard met groote oorlogen. En die groote oorlogen waren de watervallen van den stroom des tijds.

Wij drijven dus af naar de tien koninkrijken, uit welke de Antichrist zal opstaan (zie Dan. 7 : 24, 25). En dan is het einde nabij, want de tijd van den Antichrist zal slechts zeven jaren zijn.

(*b*) Wij drijven af naar beneden, naar de diepte. Iedere waterstroom vloeit af naar beneden en zoo ook de tijdstroom. Het menschdom gaat vooruit in kennis

en verlichting, maar neemt al meer af in zedelijke waarde. Het gaat met hetzelve zooals met een kind, dat toeneemt in grootte en kennis, maar dat afneemt in deugd en onschuld.

In het boek der Openbaring zag Johannes de wereldwijsheid gepersonifieerd als een valsche profeet, die in strijd is met Gods Koninkrijk. En de christelijke kerk zag hij in Op. 12 als een schoone vrouw, bekleed met de zon en met een tiara van sterren versierd, maar dit was haar portret kort na de hemelvaart van Jezus. Doch toen hij haar later weer zag, was zij een afvallige vrouw, zittende op het beest der wereldheerschappij, zoodat zelfs de uiterlijke zichtbare kerk henendrijft naar de diepte.

En wat wordt er van de Koninkrijken der aarde? Wij zien de achteruitgang duidelijk in het beeld van Nebukadnezar. Het hoofd van dat beeld was van goud, maar de volgende deelen bestonden uit metaal van altijd minder waarde. En eindelijk zag Johannes de wereldheerschappij als een beest uit den afgrond opkomen, met 7 hoofden en 10 hoornen; en dus als een monster of ondier. En dan lezen wij nog, dat de gansche aarde zich verwonderde achter het beest en hetzelve aanbad.

Ja, wij zijn op den stroom des tijds en het vaartuig waarop wij ons bevinden, is versierd met verlichting en wetenschap, die als prachtige banieren boven onze hoofden wapperen; maar laat ons niet vergeten waar wij heendrijven.

Laat ons in dezen oorlogstorm het oog op God houden en Hem dienen, die eenmaal alle stormen zal doen stil worden en de zijnen op den tijdstroom zal doen henendrijven in een eeuwige kalmte en vrede.

C. W. d. T.

EEN WONDERLIKE FAMILIEGROEP.

Het gebeurt dikwels, dat men op één portret een gehele familiegroep aanschouwt, soms van vier of vijf geslachten : en hoe eerwaardig ziet vaak de grootvader eruit naar dat het geval mag zijn. De apostel Jakobus hangt in

Jacobus 1 : 15,

zulk een partret op van drie geslachten : moeder, dochter, klein-zoon. M.a.w. Jakobus doet ons met één pennestreek zien, hoedat de "Begeerlikheid" "zonde" baart, en de "zonde" voleindigd zijnde, baart de "Dood"....

Ik wil dan in deze ure uw aandacht bepalen bij deze drie geslachten, deze wonderlike familie-groep, waarvan Jakobus spreekt, en Gij zult opmerken dat de moeder de aantrekkelikste en bekoorlikste is in deze familiekring : gelijk het zo dikwels in het dageliks leven gebeurt, overtreft nog de moeder haar dochter en kleinkind verre in schoonheid, liefelikheid, gratie!..

I. De Begeerlikheid—een mooie, bekoorlike vrouw, zo zelfs, dat Paulus, de apostel der zelfverloochening ,eens verliefd' op haar was : want hij zegt ergens, dat hij niet geweten had, dat de Begeerlikheid zonde was, zo de wet niet zeide : "Gij zult niet begeren"—

Haar lichaam is naar 't model van Venus, bekoorlik, vol gratie ! Haar gelaat is fijn besneden, naar 't model van klassieke schoonheid : de mans beminnen haar, de vrouwen benijden haar... Zie eens deze jonge dochter, die ijdele vrouw, voor de spiegel, zich poederend, zich opmakend, om toch maar enigszins te gelijken op dit beeld van volmaakte schoonheid. En menige zucht, die bijna een gebed is, ontglipt de boe-

Doch 't is vooral haar kleed, dat door onze moeders en vrouwen, en dochters en zusters benijd wordt. O, dat kleed! het is een doorn in 't oog van de arme, de afgod van de rijke, moderne vrouw. In de oude dag zat de vrouw aan de spinrok, en de moeder van Koning Lemuël kon van de deugdelike huisvrouw spreken ,als van een, die wol en vlas zoekt en werkt met lust harer handen; die is als de schepen eens koopmans; zij doet haar brood van verre komen. En zij staat op als het nog nacht is en geeft haar huis spijze, en haar dienstmaagden 't bescheiden deel. Zij denkt om een akker en krijgt hem en van de vrucht harer handen koopt zij een wijngaard; haar lamp gaat des nachts niet uit, want zij steekt haar handen uit naar de spil, en haar handpalmen vatten de spinrok"...

De vrouw van onze tijd, daarentegen, zit voor de machine om kleren te maken, niet juist uit behoefte, niet altijd om haar huis te dekken, maar gewoonlik om de mode te volgen in haar wisselgang. Waarom is die tafel zo armoedig gedekt? Waarom schreien deze kinderen om brood? Waarom verlaat de diaken, die een gave kwam vragen voor het Koninkrijk Gods, dit huis onverrichter zake, en met een zucht? Waarom is er een donkere wolk van bekommernis op 't voorhoofd van de huisvader? Omdat de mode, de begeerlikheid naar mooie klederen, al het geld verteert, omdat er schuld is in dat huis; omdat de huisvader niet meer de rekeningen kan betalen. O! Madame Begeerlikheid is mooi en rijk gekleed!...

En de juwelen! zie die gouden ringen, met diamanten en paarlen en robijnen en opalen, om de arm, aan de vinger. Het is een teken van rijkdom, van bezittingen, van naam, van positie. En menig hart dorst naar 't goud van deze vrouw Begeerlikheid. Er was een man: 't ging hem goed. Hij was gelukkig en gezegend. Er was brood voor zijn kinderen, en kleding voor zijn huis; er was zelfs een bescheiden deel voor de kerk en de arme. Doch de geldduivel kwam in zijn hart. Er begon een vuur te branden in zijn hart naar de gouden ring om de arm, aan de vinger, van de schone vrouw Begeerlikheid. Hij begon te spekuleren;

naar alluviaal goud; alles werd op het spel gezet: geluk, vrede, geweten, ziel—ja, hij verkocht zijn God als Judas vanouds voor een paar ellendige zilverlingen. En krak! krak!! krak!!!—de slag kwam, en de kerk leed schade, en vriend of vijand leed schade, en vele arme drommels, die eens in hem hun vertrouwen stelden, werden bedrogen, en de schuldeisers kwamen en namen alles weg, ook dat, waarvoor in betere dagen hard en eerlik was gearbeid.

"Maar de schone dame Begeerlikheid, *laat mij uw hart lezen*"... En zij zeide: "Kom mee naar mijn huis, en Gij zult mijn hart leren". En ik ging mee, en zij gaf mij een kamer naast de hare, en zeide tot mij: "Blijf hier en Gij zult mijn hart lezen".—Ik waakte en wachtte, en gedurig, tot diep in de nacht, vernam ki haar onrustig draaien op haar bedstede, alsof haar hart onrustig was; en van tijd tot tijd hoorde ik een diepe zucht...

En ik vroeg haar, waarom zij niet sliep, en 't antwoord kwam: "Ik kan niet, ik kan niet... Mijn hart brandt onophoudelik, en verlangt naar vele, vele dingen, vaag en onbestemd; de wereld noemt dat begeren, *ambitie*. Het is een wreed, onverzadigd verlangen naar rijkdom, eer, naam, naar de begeerlikheid der ogen, en de grootsheid des levens... het is vreselik, vreselik, vreselik! Geen rust voor 't hart, dat heen en weer geslingerd wordt op deze oceaan van begeren"..... En mij dunkt, ik vernam een gebroken snik. En ik zeide: *"Laat ons saam bidden, Begeerlikheid"*—

Doch zij zeide: "Ik kan niet bidden—ik kan niet... Jaren geleden heb ik ook als klein dochtertje aan moeders knie gebeden, maar die tijd is lang voorbij, lang voorbij... De engel des gebeds heeft mij bedroefd verlaten"...

En in de lange uren van de nacht hoorde ik steeds, als een droef refrein, haar bittere klacht:—

"O, vouw mijn handen, Liefde,
en leer mij weer geloven
aan 't aardeleven niet,
zo droef en ras voorbij,
maar aan 't beloofde land

O leer mij knielen weer,
o leer mij bidden weer
en hopen en vertrouwen;
en voelen d'adem Gods...
en breng mij weer geloof"...

En ik zeide tot mijzelf: arme Begeerlikheid, hoe machtig vele zijn uw plagen, hoe groot is uw krankheid. Jezus alleen verstaat uw harteleed. Hij kan uw hart veranderen, het vuur uitblussen, dat onmeedogenloos brandt in uw ziel. Hij nodigt uit de slapeloze harten, die verteerd worden door begeerte: "Komt tot mij, vermoeiden, en Ik zal u rust geven; leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart en Gij zult rust vinden voor uw zielen"...

II. Daarna toonde moeder Begeerlikheid mij haar dochter: de Zonde. Een jonge vrouw in de bloei, in de kracht van haar leven, doch ik zag dat haar oogleden rood waren, dat er donkere schaduwen waren in haar ogen, en zwarte kringen onder haar ogen. De mond is moreel zwak; de lippen wellustig. Zij is slordig en vuil. Zij lonkt met haar oog en haar slachtoffers gaan als ossen ter slachtbank.

Zo aantrekkelik als de moeder is, zo afstotelik is de dochter. Ook zij heeft slapeloosheid en onrust en gewetenswroeging van haar moeder geërfd. Vooral is zij neerslachtig en zucht dikwels. Ik onderzocht naar de oorzaak van haar onrust en neerslachtige moedeloosheid, en in een oud Boek vond ik haar levensbeschrijving, het verhaal van haar leven, en de oorzaak van haar onrust: "De goddelozen hebben geen vrede", zegt mijn God, "doch hun hart wordt met vele smarten doorstoken."

Ik las verder in dat oude Boek, dat:

(a) Zij is onrustig, omdat zij verarmd is.

Zij gaat in schamele kleding, zij voedt zich karig, omdat zij haar geld besteed heeft in hetgeen geen brood is en in hetgeen niet verzadigen kan. Zij gaf grote *danspartijen*, vrolike avonden, gelijk die, welke de verloren zoon gaf in dat verre land, waar hij later de zwijnen hoedde uit broodsgebrek. Daarheen kwa-

men haar vrienden, mooiweers-vrienden, zondige mensen, die gebukt gingen onder de vloek en de toorn van God. En er werd gedanst, gedronken, gelasterd, glaswaar gebroken, en ontucht bedreven—alles uit haar beurs, alles op haar geweten. Na elke nacht van wilde vrolikheid, na elke danspartij, zag het er maar treurig uit in dat huis: stoelen gebroken, de vloer van 'e eetkamer bezaaid met gebroken glaswaar, en verwelkte bloemen, arme vertreden schepseltjes van God; kurkproppen van champagne—en whisky-flessen. Vuil was dat huis en walgelik ,en groot waren de *rekeningen*! De rekeningen van de "bottle-store", en een andere rekening van God voor de verwoeste zielen, voor de onschuld in haar huis verleid en vermoord. Nog meer: zij was arm, want op de renbaan, in de theaters, in de bioskopen zat zij gewoonlik op de duurste en voorste plaatsen...

(*b*) Nog eens: Zij is onrustig, *omdat haar lichaam krank is;* haar gezondheid is gebroken. In de wilde nachten van uitspattigheid en zonde, heeft zij haar lichaam als offer op het altaar gelegd. Zij vatte kou, omdat zij niet behoorlik gedekt was, en het gevolg was: een teringachtige longontsteking. Haar ogen en haar hart zijn door zonde vernietigd. Door overtreding is haar maag verzwakt. En op haar lichaam kwamen zweren en haar bloed werd besmet, Gods tempel bezoedeld: en de verrotting der beenderen en de builen der besmetting, waarover David eens klaagde, zijn haar deel...

(*c*) Bovenal, zij is onrustig en neerslachtig, *omdat haar hart verteerd* wordt door de worm van gewetenswroeging, die nimmer sterft, maar reeds dit leven een hel maakt voor de zondaar...

Er vreet een worm, een kanker aan de hartader, die het leven verderft, zodat de zondaar, de zondares, met de jonge Engelse dichter Lord Byron moet klagen:—

"Mijn dagen zijn in 't gele blad—
—verwachting weg, de hope heen—
De worm, de kanker en de smart

O, het is hartverscheurend om in 't hart van de "Zonde" te lezen: het leeft daar van schorpioenen der wroeging; het krioelt daar van wormen, die knagen. Gelijk het krioelt van wormen in het dode aas op 't veld in de warme zon, zo krioelt het daarbinnen van wormen der beschuldiging en wroeging; wormen, die haar verteren over 't *onrecht* de medemens aangedaan; wormen van *haat en laster, en kwaadspreken,* tegen de medebroeder of zuster. Elke traan door de onschuld geweend, toen zij wreed en onbarmhartig belasterd werd, is nu een worm, die verteert...

De *barmhartigheid,* die de ellendige ledig henen zond: de arme, de weduwe en de wees, is nu een worm, die pijnigt.

En de *begeerte naar verboden* goed, het vuur, de *lust naar onheilige* dingen, naar onreine dingen, is nu een vreselike, knagende worm, die nimmer sluimert of slaapt, maar steeds, dag en nacht, onophoudelik kwelt, pijnigt, verteert... In de stille uren van de nacht, als Gods schepping slaapt, en de Heere spreekt tot zijn vermoeide, verdrietige discipelen in de tuin des levens, in 't Getsemané des strijds: "Slaapt nu voort en rust", dan brandt er een vuur in haar hart, dat vreet als een kanker, zonder verzadigd te worden...

Doch de grootste, de afgrijselikste van alle wormen is *de worm van de verwerping van Gods genade;* het doof zijn voor de roepstemmen des Heeren; het vertreden van Jezus bloed. O, hoe pleitte, hoe streed de Geest van God met haar in betere dagen... "Waarom wilt Gij sterven; zondares?...Waarom slaat Gij op dat hoofd vol bloed en wonden?—Waarom verhardt Gij uw hart?—Om u te redden gaf Ik mijzelf in de dood; en Mijn handen en voeten werden doorboord met scherpe spijkers. Kom tot mij, en Ik zal uw hart stil maken; Ik zal u reinigen en u verlossen van alle begeerlikheid en van alle verlangen naar kwaad"... Doch zij sloot de ogen toe, stopte de oren voor alle smekingen, voor alle lokstemmen. Zij luisterde niet, waar haar leeraar smeekte met tranen in de ogen: "Wij bidden u van Christus wege, alsof God door ons bad: "Laat u met God verzoenen". En nu blijft alleen de worm, de kanker en de smart... alleen de worm, de kanker en de smart!

III. *Maar ik zag ook de Kleinzoon...De "Dood"!*

Een jongeling in jaren, doch een grijsaard in levensondervinding, vervallen zijn gelaat; geen kleur van rozen, doch de kleur van as, van uitgebrande lichamen; de ogen diep in 't hoofd gezonken in grijsheid en levenssluwheid, de adem niet als de morgen, maar als de avond, als de nacht; niet als de zefir, de lentelucht, die rijk in bloemengeur, en rijk in kamperfoelie-aroma, ruisend wandelt over de vlakte, maar als de sirokko, die blaast over de woestijn, met verschroeiende, verdervende, verzengende adem... Het is de adem van de *cobra,* de zwart rinkhalsslang, en zeide 't woord van God het niet, ik zoude nooit geloven, dat zulk een afschuwelik monster de kleinzoon was van zulk een schone vrouw als de vrouw "Begeerlikheid", op wie Paulus eens verliefd was.

Hij is het beeld van wreedheid en harteloosheid: hij heeft geen hart, en indien wél, dan is dat hart versteend... Hij wandelt door de eeuwen, brekende harten, zonder een traan in 't oog, zonder medelijden of hartepijn. Integendeel, zijn plicht, zijn roeping, is om de tederste banden te breken; banden der liefde, tussen man en vrouw ,tussen ouders en kinderen, tussen broeders en zusters.—In de morgenstond speelt nog 't kind in de straat, of op de werf, de kleine, ronde, mollige handjes gevuld met een gulzige greep zands, en misschien trippelen nog des avonds die kleine, platte voetjes, huppelend, klappend, over de vloer van de eetkamer, doch des nachts is het reeds een weesje of een lijk... In het ene ogenblik klapt het nog de handjes, en kust de vader, zoals 't dochtertje van de moordenaar Forster, in de grot, in het claimsgat, te Kensington, het volgend ogenblik is het een weesje of een lijk—de ouders zich zelf de hoofden verpletterend, verbrijzeld met Mauser-pistolen, of het zelf vertreden, gedood door een rijtuig in de straat. Op de huweliksmorgen staat de bruid voor de kansel, in zijde of crepe-de-chine, getooid met oranjebloesems, en oranje-bloesems, en hoop-bloesems in 't hart, maar na enige dagen, of weken of maanden, ligt zij in haar wit linnen-doodskleed, of draagt zwart lamfer-doek, bewenend de jongeling, die er naast haar stond op de

huweliksmorgen met hope en levensverwachting in 't harte...

Of weer: De Dood dorst naar bloed, en met hulp van zijn moeder, de "Zonde", en zijn grootmoeder, de "Begeerlikheid", zweept hij de volken op tot een doodskamp. Hoor het trampen, het trappen, van de slagorden. Zie de bataillons, de cavalcaad, in lange, eindeloze rijen!... Luister naar het donderen van de kanonnen, het dreunen van de mitrailleuses! Zie, de hemelen zijn bloedrood, en donkere rook-kolommen stijgen op tegen de horizon.

Als de stem van vele wateren stoten de hoofden van de regimenten tegen elkaar—het is oorlog—en op 't slagveld vallen de honderd duizenden als korenaren voor de zeis. Er gaát een hartverscheurend gekreun en gekerm op van de gewonden en stervenden van de slagvelden dezer wereld. En in de vaal-grijze schemering, die daalt over 't worstelperk, zweeft er een donkere schimachtigheid over 't slagveld, het bloed met dubbele handen opvangende en drinkende tot verzadigings toe:—het is de "Dood"!—En vér weg ,in paleis,, in stroo-dak hut, zit er een moeder, een echtgenote, een zuster, een geliefde, met gebroken hart, wenend totdat haar ogen weigeren om langer te wenen... 't Is de oogstdag van de mitrailleuse, 't is het feestmaal van de Dood!

Maar die "Dood" is reeds een verwonnen vijand. Reeds staat er geschreven van de vromen van de oude dag, "dat zij tot hun volken verzameld worden," en in het N. T. luidt het: "Zij zijn ontslapen in Jezus"—En in 't gezicht van de ziener-apostel Johannes van Patmosstranden is het: "De Dood wordt overwonnen, en de Dood en de hel worden geworpen in de poel des vuurs, die daar brandt van vuur en zwamel",—daar zal zijn wening der tanden"...

Doch, mijnheren, er gaat een visioen voor mijn oog voorbij; het tafereel verandert: de drieheid wordt een eenheid. De drie personen Begeerlikheid, Zonde en Dood, worden drie eigenschappen van drie toestanden in uw en mijn leven. Het zijn drie vormen van ons eigen ziele-leven, en *ons* wacht de verschrikking van de

niet uitgeblust wordt, maar waar wening der ogen zal zijn en knersing der tanden, tenzij de ontferming Gods ons aangrijpt en ons redt van een eeuwige rampzaligheid.

O, God zij ons arme zondaren genadig, en redde ons van de Begeerlikheid en Zonde, die in ons leven de Dood werken met een eeuwigheid van vergelding!... Och, dat wij dan in de wel aangename tijd mogen vlieden naar het Kruis van Jezus, waar redding is leven, genezing, schuldvergeving, kracht tot deugd!

In de dagen van de Franse Revolutie, toen het Franse volk zijn God verloochende, werd er een van de vrouwen uit een schouwburg van Parijs op een wagen gevoerd naar "Notre Dame", de grote Domkerk van Parijs, en aldaar op 't altaar geplaatst ,als de godheid van 't Franse volk—"de godin der Rede". Zij was gekleed in een witte tabbaard ,een blauwe mantel, met een rode muts op, en een spies in de hand. Zij werd vereerd als de "godin der Rede" ,der godheid van de Franse natie. Nooit ontving enige vrouw zoveel eer in haar leven als deze zondige, zedeloze vrouw. Ziij was het beeld van Begeerlikheid.

Op 30 September 1863 stierf, in een klein dorpje in de Elzas, een oude bedelares, arm, krank, verlaten, gebukt gaande onder de vloek van haar God—het beeld van de Dood. Het was "de godin der Rede" de godheid van 't Franse volk der Revolutie.

In haar is vervuld, als een profetie, de woorden van Jakobus:

"Daarna de begeerlikheid ontvangen hebbende, baart zonde; en de zonde voleindigd zijnde, baart den dood."

J. KUHN,
Predikant Herv. Gem. Lichtenburg.

Lichtenburg, Okt. 1914.

HULDE AAN GENL. J. H. DE LA REY.

Gij dennen, huilt en kermt! En weent, gij eiken!
De Ceder, die tot sieraad was, en eer,
De boom, die eens zo prachtig stond te prijken,
Is door 'n ruwe hand geveld ter neer.

Hoe statig rees hij met z'n groene bladren,
Z'n kruin verhief zich in 't ruime zwerk,
Z'n wortel werd gevoed door levensadren.
'n Kunstwerk van des Groten Scheppers werk.

Zo was de man, wiens dood wij nu bewenen.
Zo was Jacobus Hercules de la Rey.
't Bevel kwam van omhoog, en hij moest henen.
En wreed werd hij gescheurd van onze zij.

Wij roemen, eren onze grote helden,
Maar meer nog hem, die ons zo pas ontviel,
Hij heeft getoond, ook op de oorlogsvelden,
Dat hij 'n man was met 'n edle ziel.

Wat was hij groot in tijden van gevaren,
Hoe steunde ons volk op hem in bange nood!
Hij was de schrik van 's vijands legerscharen,
Hij vreesde steeds z'n God, maar niet de dood.

Met vaste wil heeft hij getracht z'n plichten,
Door God en volk hem opgelegd, te doen;
Geen moeilikheid, waarvoor hij ooit wou zwichten,
Verzekerd dat z'n God hem kon behoên.

't Vuur, dat straalde uit die heldre ogen,
Verkondigd' ons de inborst van 'n held.
Geen hardheid in die boezem, licht bewogen,
Maaar menslikheid, afkerig van geweld.

Hij ijverd' altoos voor ons volksbelangen;
Z'n leven had hij veil voor 't vaderland,
In 't net van zelfzucht werd hij nooit gevangen,
Z'n zwaard omklemd' hij met 'n reine hand.

'n Ware patriot, en vastberaden,
Heeft hij altijd 't heil zijns volks gezocht.
En wat hij heeft verricht, z'n grootse daden,
Vergeet z'n volk niet, nog aan hem verknocht.

Vol liefde in z'n omgang, niet verheven,
Heeft hij gewandeld naar zijn Meesters woord.
Z'n kracht en licht was, in z'n aardse leven,
Uit God ,die voor hem was 'n toevluchtsoord.

Uw naam zal leven in de dankbre harten,
Van 't volk, dat uwe diensten hoog waardeert.
In tijden van hun nood en grote smarten,
Werd door u menig onheil afgeweerd.

Uw taak is afgedaan, uw strijd volstreden,
't Geloof hebt gij behouden; en de Kroon,
Beloofd aan hen die 't rechte pad betreden,
Prijke op uw hoofd, voor 's Konings grote troon.

K. T. VAN DEN HEEVER.

Bosmansrust, via Klerksdorp.

ZENDINGS-GESCHIEDENIS.

Als Jan van Riebeek, 6 April 1652 in Tafelbaai aangekomen, den 9den April zijn dagboek begint, dan lezen we op de eerste bladzijde van dat boek de volgende woorden, die een deel uitmaken van zijn gebed:

> *dat wij zoodanige besluiten mogen maken opdat onder deze wilde, brutale menschen (mogelijk zijnde) uwe ware Gereformeerde Christelijke Leere, met den tijd moge voortgeplant en verspreid worde, tot Uwen Heiligen naam lof en eere.*

Dat niet terstond met dit werk der voortplanting der ware Gereformeerde leere kon worden begonnen, spreekt wel vanzelf. De vestiging, de inrichting, de beveiliging der nederzetting eischte alle aandacht, en er waren geen krachten genoeg, om nog aan de geestelijke behoeften der heidenen te kunnen voldoen. Bovendien, de Hottentotten, met wie men eerst in aanraking kwam en de andere volkstammen, waren allen zwervende veeboeren, aan wie onmogelijk geregeld gearbeid kon worden. Ook de beschrijving van deze volkeren, die wij in den brief van den ziekentrooster Willem B. Wylant vinden, geeft eenig denkbeeld van de moeilijkheid om deze barbaren eenige kennis van God en Goddelijke zaken bij te brengen.

"Voorts wat aengaet dese natie hier te lande ofte deese inwoners, is een seer arm, elendich volck na ziel ende na lichaam; beroofd van alle kennisse Godts; leven als het vee zo dat gij niet en kunt bemerken, dat ze eenige maniere van godtsdienst hebben ofte datter (dat er) iets is, die zij eenige eer oft diens bewisen, maar schint in dat stuck tusschen haar en het onvernuftige vee van religie ofte godtsdienst geen onderscheit: want sie leven als beesten, die ook nergens geen werck van hebben, noch van saayen ofte van planten ofte

dat men haer iets toepraat van Godt, sie hebben der geen werck van, zoodat het haest schint onmogelyck te zijn om haer tot die kennisse der Waerheit te brengen, want hare sprake niet wel is te leeren. Oock so en willen zij niet bij in (een) blijven wonen, want ick al tot twe reysen toe een van haar jonges gehad hebbe bij mij te wonen, daar ick van meende wat goeds op te voeden, om hem lezen en schriven te leeren en ock van hem haer spraeke te leeren, om door dat middel haer tot het licht der waerheit te brengen; maar het wilde nyet lucken, overmits sie dat loopen in 't wilde so gewent zijn, dat ze haer nyet konnen begeven onder subjectie van ons, zodat er luttick (weinig) hoop schint te wezen van diese natie ,doch wat den grooten Godt gelieft aan haer te doen is sijne almogentheid bekent, die welcke magtig is om haer te trecken uth die dusternisse en brengen ze tot licht sijns Soons Jezu Christi."

Was het nu voor de ziekentroosters ,zoowel als leeraars hoogst moeielijk om Evangelie-arbeid te verrichten onder de Hottentotten, daarom zat men niet stil. Men doopte slavenkinderen, en nu en dan ook volwassen slaven.

Het allereerste bericht van kerkelijke handelingen verricht aan kleurlingen, vinden wij in een brief d.d. 5 Maart 1657, van den ziekentrooster Pieter van der Stael (zwager van van Riebeek, die hier van 5 Maart 1656—1666 heeft gewerkt) aan de Classis Amsterdam. Hij schrijft:

"den 21en Mei is Jan Woutersz. van Middelburgh assistent voor den Raet dezer fortresse getrout met eene swarte jonge dochter, genaemt Catharijna Anthoni van Celazan in Bengale. Godt gelieve deselve te zegenen."

Er is dus reeds zeer vroeg kleurling-bloed in de bewoners van de Kaap ingevloeid. Daar de naam van Woutersz niet voorkomt in de stamlijsten van de Villiers ,is het echter ook mogelijk, dat Woutersz met zijn zwarte vrouw, later naar Indië is gegaan, waar zulke huwelijken veel voorkwamen. De bloedmenging kwam evenwel niet dikwijls voor in wettige huwelijken. Volgens de opgaven van Colebrander (de afkomst

der Boeren, Juli 1904) zijn er slechts 16 huwelijken geconstateerd van 1712—1813, waarin de vrouw een slavin of kleurlinge was. Huwelijken van kaffers met blanke vrouwen komen niet voor.

In 1661 werd het eerste slavenkind, in 1662 de eerste volwassen Hottentot's vrouw Eva gedoopt. Zij was de slavin van Jan van Riebeek, die haar voornamelijk gebruikte als vertaalster bij zijn handel met de Hottentotten. Opgegroeid immers in van Riebeek's huis, kende zij zoowel der Hottentotten als der Hollanders taal, zoodat zij voor den commandeur zeer nuttig was. Na belijdenis te hebben gedaan (want van Riebeek had haar in het Evangelie laten opvoeden) en gedoopt te zijn, trouwde zij later met een zekere P. van Meerhof, een onderzoeker, in dienst van de Compagnie. Hij was een zeer ruw mensch en is ook bij een expeditie tegen de Hottentotten gevallen. Na zijn dood schijnt Eva een zeer ruw en onzedelijk leven geleid te hebben, zoodat hare kinderen haar ontnomen werden; zij zelf werd naar Robben-eiland vervoerd en in haar onzedelijk leven is zij gestorven. Wat van hare kinderen terecht is gekomen, weet men niet.

De mannen ,die het meest zich met de inboorlingen en hunne bekeering inlieten, waren de ziekentroosters, Wijlant en van der Stael. Ook hunne opvolgers hebben dat werk gedaan, waartoe zij ook tot zekere hoogte beroepen waren, omdat zij, benevens met het bezoeken der kranken, ook met het onderwijzen der jeugd belast waren. Ook was er in Kaapstad een slavenschool, waarin de kinderen der slaven en ook deze zelf, geoefend werden in de leere van 't Christendom. De vrucht van dit onderwijs was dan ook, dat in 1665 door Ds. van Arckel 8 kinderen van slaven konden gedoopt worden en dat van 1665 tot 1731 één duizend drie honderd een en twintig (1321) kinderen en zes en veertig (46) volwassen slaven gedoopt zijn. Van hoeveel belang dit was voor de slaven, blijkt wel, daar eene ordinantie van 1683 bepaalde, dat gedoopte slaven ook vrije menschen zouden worden.

In het jaar 1666, den 21en Maart, was er een groote opschudding in den namiddag-dienst in de kerk. Na

het eindigen van dezen dienst zouden er kinderen gedoopt worden en Ds. Philippus Baldaeus, die 6 Maart uit Indië, op reis naar Holland, in Kaapstad was gearriveerd, zou deze plechtigheid waarnemen. Toen nu echter een slavenkind het laatst voor den Doop werd aangeboden, weigerde Baldaeus, dit kind te doopen, waarop de dienst een weinig onverwacht ten einde liep.

Tot recht verstand van deze zaak is noodig te weten, dat er aan de Kaap niet alleen, maar overal verschil van meening bestond over het doopen van kinderen, wier ouders nog tot de Heidenen behoorden. Ds. van Arckel, de eerste predikant aan de Kaap, had alle kinderen, die ten doop werden aangeboden, zonder onderscheid van rang of kleur gedoopt. Lang niet allen waren het hierin met hem eens. Ook op de Synode van Dordrecht, 1618 en 1619, was er groot verschil van gevoelen op dit punt, ofschoon zij ten slotte met algemeene stemmen besloot:

dat de heidensche kinderen, die reeds tot jaren van onderscheid gekomen waren, niet mogten gedoopt worden, tenzij dat zij voor henen tamelijk in de fondamenten der Christelijke Religie onderwezen zijn, professie (belijdenis) doen des gheloofs en eenige rekenschap daarvan geven connen, den doop zelve begeren, en dat beqwame ghetuigen daarbij ghenomen werden, die haar verder in de christelijke religie beloven te onderwijzen.

Ook bepaalde de Synode, "dat de getuigen, die beloven hen verder te onderwijzen, niet zullen toelaten, zoo vele in haar is, dat zij van de familiën ofte gemeynschap der christenen wederom vervreemt worden."

Aan dit besluit, ook in Oost-Indië uitgevoerd, ofschoon niet altijd gestreng, hield zich de WelEerw. Heer Baldaeus, toen hij weigerde dat slavenkind te doopen. Het schijnt dat er in de Kaap zelve ook menschen gevonden werden, die tegen het dopen van kinderen uit slaven geboren, gekant waren.

Men lette wel op, er is hier alleen sprake van doopen van slavenkinderen, niet van Hottentotten of Bosjesmannen. Ds. Overney, die over deze quaestie naar

Holland schrijft, zegt in zijn brief (Spoelstra, Bouwstoffen I, al. bladz. 28):

"dat geen kinderen van onze eigene Inwoonders, de Hottentots, werden gedoopt, dan alleen een vrouw, die, ledemaet geworden zijnde (bedoeld is Eva, van wie hierboven gesproken werd) haare kinderen ooc gedoopt zijn: doch deese natie is tenenmael afkeerigh van onse Godsdienst wat middelen daertoe ooc voor desen zijn aangewent."

In dezen zelfden brief klaagt Ds. Overney, dat de doopgetuigen zoo weinig hunne beloften nakomen.

De politieke Raad van Kaap was zeer ontevreden over de handelwijze van Ds. Baldaeus en besloot in de vergadering van den 22en Maart (den Maandag na den Zondag, op welken Ds. Baldaeus de doop geweigerd had). Zij voelt zich door zijn handelwijze beledigd, en meent, dat hij als vreemdelingh op de doorreize naar het vaderland niet gerechtigd was, om op zoo smadelijke wijze de H. Doop aan een slavenkind te weigeren. Zij beveelt daarom dan ook, dat de volgende Zondag de predikant de Vooght dit kind zal doopen en voortaan alle dergelijke kinderen tot den Doop zullen worden toegelaten. Dat de politieke Raad daardoor het Synodaal besluit op zij zette, heeft geen invloed op hem gehad.

Maar wij kunnen naar waarheid getuigen dat én Ds. Overney en Ds. de Vooght en de politieke Raad een breede en liberale opvatting van deze zaak hebben gehad. Het standpunt van Ds. Baldaeus is echter meer en meer het standpunt der Afrikaners geworden en is het heden bij velen nog.

De Classis Amsterdam antwoordde Ds. Overney op zijn brief. Zij schrijft het besluit der Dordtsche Synode af (gelijkluidend als hierboven) en hoopt en vertrouwt, dat Ds. Overney genegen zal zijn in deze en andere gevallen de kerkelijke ordres te schicken op den vaderlandschen voet, tot meerdere eendracht en stichtinge.

Het is jammer, dat de kerkelijke berichten geheel ontbreken over den arbeid van de leeraars J. van Andel, L. Terwoldt, H. van Loon en Pierre Simond, omtrent de Zending. De predikanten H. Beck en P. Kalden hebben in deze richting zoo 't schijnt, gearbeid.

Althans wij vinden, dat in 1703 een Mohamedaan is lidmaat geworden te Drakensteyn; terwijl in een brief van de Classis Amsterdam wordt gerapporteerd, dat er één Chinees was aangenomen, en twee andere mogelijk ook nog wel tot belijdenis des geloofs zouden willen komen.

Ds. Kalden schrijft in 1706 dat hij zich zeer het lot der Hottentotten aantrekt, wier taal hij heeft geleerd in zooverre, dat, wanneer hij één jaar of anderhalf zich tot dit werk mogt afzonderen, hij in staat zou zijn om daarin te prediken. Aangezien echter Ds. Kalden kort daarna, als betrokken in de zaak van W. A. van der Stel, naar het vaderland moest terugkeren, is hiervan niets geworden.

Na dien tijd tot op het jaar 1743, als wanneer de quaestie met den Hernhutter zendeling Schmidt begint, wordt over de Zending der kerk niet meer in de ons bewaarde brieven geschreven. De reden daarvan zijn onbekend: misschien wel is de kracht des geloofs in die dagen ook aan de Kaap en in de kerk verzwakt en de eerste liefde verkoeld.

Duidelik echter is dit, dat in dat eerste tijdvak der Zending, dit werk door de kerk is gedaan.

v. B.

OORLOG.

Wordt van het kwade niet overwonnen,
maar overwint het kwade door het goede.

Rom. 12 : 21.

Tengevolge van den vreeselijken oorlog, die in Europa is uitgebroken en zooveel landen en volken, tot zelfs ons hier in Zuid Afrika, heeft meegesleept, gevoelen wij behoefte ook ons standpunt tegenover oorlog voor onszelf en voor anderen duidelijk na te gaan en uiteen te zetten.

Wij hebben in den laatsten tijd, dat wil zeggen, de laatste tientallen van jaren een toenemende weerzin zien ontstaan tegen al wat in het Evangelie en in den godsdienst in het algemeen verwant was aan gestrengheid. De Oud-Testamentische gedachte van God, als de "Heere der Legerscharen Israëls", of de "Heere der Heirscharen" is door velen, als geheel in strijd met het Nieuwe Testament, verbannen uit hun theologie, maar daarmede is ook tekort gedaan aan de gedachte van de heiligheid Gods, en God is voorgesteld, als een zachte, zachtzinnige, goedige, zwakke vader, die zijn kinderen nooit wil straffen, en maar alles goed vindt. Er was in onze theologie geen plaats meer voor het oordeel Gods hier of hiernamaals.

En nu zijn wij plotseling en onzacht wakker geschud door den bijna wereld oorlog, die thans woedt, en waarin wij zonder eenigen twijfel verplicht zijn een oordeel Gods te zien, even goed als de zondvloed dat was en de verwoesting van Jerusalem en de verstrooiing der Joden.

Wij moeten dus een plaats maken voor den oorlog ook in onze gedachten omtrent God en erkennen, dat al komt de vermaning tot ons: "indien het mogelijk is, zoveel in u is, houdt vrede met alle menschen." "Wreekt uzelven niet, want er is geschreven, Mij komt de wraak

toe, Ik zal het vergelden," zegt de Heere, toch de oorlog door God gebruikt wordt om de goddeloosheid der menschen te straffen.

Wij staan thans voor het feit, dat alle vorsten van Europa en alle regeeringen luide betuigd hebben, dat zij het uiterste gedaan hebben om vrede te houden, en dat toch een oorlog is uitgebroken, zoo gruwelijk als er nog nooit geweest is, die meer kost aan menschenlevens, geld, goederen, schatten en kostbaarheden, dan eenige vorige oorlog, waarin een grooter deel van de bewoners der aarde betrokken zijn dan ooit te voren.

Daarom doet deze oorlog ons inkeeren tot onszelven met de gedachte, dat hij in verband staat met den grooten oorlog, die gevoerd wordt in de geestenwereld, zoowel als hier op aarde, tusschen goed en kwaad, tusschen God en den Satan, en dat dit een openbaring is van de ontzettende machten der duisternis en der boosheid, waardoor de overste dezer wereld tracht zooveel als hij kan schade te doen aan het Koninkrijk Gods; terwijl God tegelijkertijd zichzelven openbaart in zijn heiligheid, die niet met zich laat spotten en de menschen, die zich van Hem afkeeren ook overgeeft in de macht van den Satan, dien zij gekozen hebben om te dienen en te volgen.

Dit is dus een van de oorlogen des Heeren, tusschen goed en kwaad, en wij zijn daarin betrokken. Ook al nemen wij de wapens niet op voor een van de partijen, die hier op aarde trachten elkander uit te roeien, wij moeten ons deel nemen voor of tegen goed en kwaad.

Dit is de oudste en langste oorlog, die ooit gevoerd is; want reeds voor de schepping der aarde was deze strijd begonnen in de geesten wereld en al de oorlogen, die hier op aarde gevoerd zijn, zijn uitvloeisels, openbaringen van dezen grooten strijd.

Waarom kunnen wij niet onzijdig blijven of wachten met deel te nemen, totdat wij zien wie de sterkste partij is, en wie gaat winnen?

Omdat met ons gebeuren zal in dat geval, wat in onzen text staat, dat wij zullen overwonnen worden van het kwade.

Het kwade is vreeselijk sterk. Een krachtig, heilig man, een apostel des Heeren als Paulus moet erkennen,

het kwade, dat ik niet wil, dat doe ik, en het goede dat ik wil, doe ik niet. Wij ondervinden elken dag, dat deze strijd tusschen goed en kwaad gevoerd wordt in onze eigen leden, waarvan onze ziekten, onze smart, onze verzoekingen de teekenen zijn. Alle schatten en middelen der aarde worden gesteld in dienst van het kwade. Het geld wordt gebruikt om kwaad te doen en na het bedreven kwaad ongestraft te blijven, want wie veel geld heeft, wordt niet gestraft, zooals een arm man, die zichzelf niet los kan koopen.

De geleerdheid wordt gebruikt om kwaad te doen en zijn mede menschen te bedriegen en te onderdrukken; de koeranten verspreiden allerlei onware berichten en verwekken haat tusschen volken en menschen; boeken en prenten van onzedelijke dingen wekken de booze hartstochten in ons op.

En tegen deze gruwelijke macht van het kwade zijn wij o, zoo slecht gewapend; ons harnas is vol van gaten, ons zwaard is stomp, wij zijn wondbaar, omdat in ons eigen hart de neiging tot de zonde sluimert, en onze krachten ondermijnt.

Daarom zijn wij verplicht in dezen oorlog tusschen goed en kwaad deel te nemen en duidelijk partij te kiezen, want als wij den vijand, het kwade, niet overwinnen, zullen wij door hem overwonnen worden.

Wij zien elken dag rondom ons menschen, die overwonnen worden door het kwade. Hoe gaat dit?

Niet op een afschrikwekkende wijze, niet zoodat wij dadelijk zien, dat zij overwonnen zijn. In het eerst schijnen zij voordeel te behalen en te winnen, maar het einde wijst den waren uitslag.

Wie zich laat overwinnen door het kwade van de ontucht, kan in het begin een aangenaam leven leiden, elken dag genieten, er zijn altijd vrienden en vriendinnen om mee feest te vieren, maar het einde is ziekte van het lichaam, verdooving van den geest, de zedelijke dood en een schandelijk einde.

Wie begint naar de "races" te gaan, wint gewoonlijk, maar later komt het verlies, en als hij geleerd heeft niet meer te werken, maar te vertrouwen op het geld door dobbelen en wedden genomen, kan hij niet meer

werken en begint te stelen en eindigt in armoede en ellende.

Wie begint te smokkelen met drank of goud, maakt gemakkelijk geld, totdat hij gevangen wordt en als hij uit de gevangenis komt, is zijn naam bedorven, zijn familie vervreemd, zijn huisgezin verwoest en er is geen hoop meer om op te komen in den strijd.

Als wij dan partij kiezen om te strijden tegen het kwade, hoe zullen wij dat doen?

Wij zullen zien op het voorbeeld van onzen "Oversten leidsman en voleinder des geloofs" Jezus Christus. Hij heeft dien strijd gestreden, en het kwade overwonnen door het goede. Toen hij geslagen werd heeft hij niet terug geslagen; toen hij gescholden werd, heeft hij niet weder gescholden; voor zijn vijanden heeft hij gebeden; die hem vervolgden, heeft hij goed gedaan, hij heeft nooit kwaad met kwaad vergolden.

Sommigen zeggen, dat Hij niet overwonnen heeft, maar als een misdadiger, wettig gevonnist en veroordeeld gestorven is aan het kruis, maar de christelijke gemeente gelooft en belijdt, dat Zijn kruisdood op Golgotha is geweest de hoogste overwinning, want de Satan heeft Hem wel kunnen berooven van het leven, maar niet kunnen overhalen om kwaad te doen, en door de opstanding uit de dooden is Hij krachtiglijk bewezen te zijn de Zoon van God naar den geest der heiligmaking.

Zoo is er voor ons ook geen andere overwinning, dan het kwade te overwinnen door het goede. Het helpt niet te spelen met het kwade, daardoor zullen wij omsingeld en gevangen worden; het helpt niet te klagen over het kwade, daardoor zullen wij moedeloos worden en alle kracht verliezen. Alleen het goede maakt ons sterk en geeft ons de overwinning.

Tegen het kwade in onze daden is er slechts een middel; dat is om iets goeds te doen, niet ledig zitten en niets doen, want ledigheid is des duivels oorkussen, maar te arbeiden met al onze macht, dan zullen wij geen tijd hebben om kwaad te doen.

Tegen het kwade in onze woorden helpt het niet om nog harder te vloeken, of nog meer kwaad te spreken of gemeene woorden te gebruiken, maar onzen mond te gewennen aan schoone, reine, geheiligde woorden. Tegen

het kwade in onze gedachten baat het alleen, te denken aan reine dingen, aan iemand, die wij lief hebben, aan onzen Heiland en den Heiligen God, en dan komen wij er misschien ook toe te zeggen, met Jozef: "hoe zou ik zoo groot kwaad doen, en zondigen tegen God".

Toch zouden wij in dezen oorlog geen kans op de overwinning hebben, indien niet de overwinning feitelijk reeds beslist was door Jezus Christus en wij niet onder zijn zegevierende banier mochten strijden, door Hem zelf aangevoerd en geleid, door Hem ondersteund in oogenblikken van moedeloosheid, door Hem verpleegd, als wij gewond zijn door de zonde, door hem getroost, als wij moeten sterven, door Hem geleid bij de hand, als wij moeten gaan door de vallei van de schaduw des doods.

Daarbij heeft hij ons drie wapens gegeven, waardoor wij kunnen de overwinning behalen, wapens, door hem zelf gebruikt en beproefd gevonden.

Het eerste is het geloof. De Apostel Johannes zegt: "Dit is de overwinning, die de wereld overwint, n.l. ons geloof. Door het geloof maken wij gebruik van de hemelsche krachten, houden wij ons, als ziende den Onzienlijke, door het geloof hebben wij een vasten grond voor de dingen, die wij hopen. Ons geloof houdt ons staande. Door het geloof heeft Jezus Christus de verzoekingen van den Satan in de woestijn afgeslagen door het geloof heeft Hij geweigerd een aardsch Koningrijk op te richten en heeft hij zijn Koningschap in de harten der menschen gesticht, door waarheid, gerechtigheid en liefde.

Het tweede wapen is het lijden. Jezus Christus heeft geleden en door zijn lijden zijn vijanden beschaamd, door het lijden zullen wij geheiligd worden, zoodat het kwade geen vat meer op ons heeft en wij de listen en aanvallen van het kwade kunnen afslaan. Het derde is, het gebed. De Heiland heeft gebeden, daarvoor is hij gegaan in de eenzaamheid, bij dag en bij nacht, daardoor is hij gesterkt om zijn werk te volbrengen, zoodat hij zelfs stervende aan het kruis nog kon bidden voor zijn moordenaars.

Door het gebed brengen wij den hemel binnen ons bereik en genieten wij van de nabijheid van onzen God

en komt er in ons leven een kracht ver grooter dan de onze, een vrede die alle verstand te boven gaat. Door gebed en lijden leeren wij gehoorzaamheid, zooals de Heere Jezus gehoorzaamheid geleerd heeft, tot zelfs in den dood aan het kruis, en als wij zoo gehoorzaam zijn, hebben wij het kwade overwonnen, want dit is de grond van alle kwaad, dat wij niet willen wat God, onze Schepper, onze Vader wil en als wij gehoorzaam geworden zijn, dan zijn wij overwinnaars, ja meer dan overwinnaars, ja meer dan overwinnaars door Jezus Christus tus onzen Heere.

L. E. BRANDT.

Dr. SCHWABE.

Namen der Ziekten en hunne geneesmiddelen in de Homœopathie.

Alle middels met gebruiksaanwijzing zijn verkrijgbaar in druppels en pillen in botteltjes van Eén Shilling bij:

DE HOLLANDSCHE APOTHEEK,
Postbus 186, Pretoria, Marktplein v/d. Waltstr.

DE INTEROCEANA APOTHEEK,
Postbus 46, Pietersburg, Marktplein.

Postgeld 2d. per bottel.

Aambeien	Nux voc., Sulfur.
Aangezichtspijn, kloppend	Belladonna.
Ademhaling, bezwaren der	Phosphorus.
Ademhaling, ziekten der	Tartarus emeticus.
Afgang, waterig	Ipecacuanha.
Baarmoederbloeding	Ipecacuanha.
Been, aandoening v. 't chron.	Calcar, carb., Silicea.
Been, pijnen in het	Merc. sol.
Bevalling bij	Arnica.
Bleekzucht	China, Pulsatilla.
Bloedaandrang naar 't hoofd	Aconitum, Coffea.
Bloedophoesten	Ipecacuanha.
Bloedvloeiing bij de verlossing	China.
Borstkramp	Ipecacuanha.
Borstwaterzucht	Arsenicum.
Braken	Nux vom.
„ met diarrhee	Ipecacuanha.
Buikpijn bij kinderen	Cliamomilla.
Buikwaterzucht	Arsenicum.
Cholera	Arsenicum, Veratrum.
Cholerine	Ipecacuanha, Veratrum.
Croup	Hepar. sulf.
Diarhhee, verzwakkende	Phosphorus.
Diarrhee, waterige	Arsenicum.
Diarrhee, groene bij kinderen	Chamomilla.

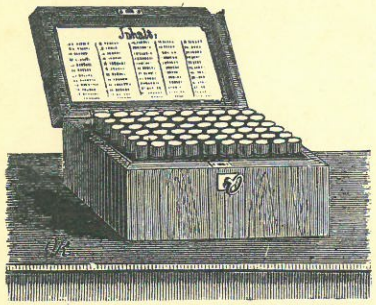

Diphteritis	Mercur. cyanatus.
Droge verkoudheid	Bryonia.
Duizeligheid	Belladonna.
Engelsche ziekte	Mercur. sol
Ettering der klieren	Sulfur.
Galbraken	Nux. vom.
Geelzucht	Bryonia.
Genezing van zweren	Silicea.
Gewrichtsrheumatisme	Bryonia.
Heeschheid	Drosera Spongia.
Hoesten der kinderen	Drosera.
Hoesten met opgeven	Bryonia.

Postzendingen worden vlug uitgevoerd naar alle delen van Afrika en alle inlichtingen gratis verstrekt op aanvraag bij

DE HOLLANDSCHE APOTHEEK,

Postbus 186, PRETORIA.

Enige Invoerders van Dr. Schwabe's Wereldberoemde Homœopatische Geneesmiddelen.

Prijs van Complete Kastjes van af 15/-.

...welken aan schoone, reine, geheiligde woorden. Tegen

H. GROENEVELD,

POSTBUS 102.
TELEFOON 794.

VRAAG VOOR GEILLUSTREERDE PRIJSLIJST.

Het beste huis voor:

WAPENS en

AMMUNITIE

voor Schietschijf en Sports.

VISCHTUIG,

NETTEN,

VUURWERK,

enz.

Marktgebouwen, Kerkstraat Oost,

PRETORIA,

Bus 123 **A. H. KO[illegible]MANS,** 'Phoon 126

Boek- en Muzi[illegible]khandelaar,

POTCHEF[illegible]

En Uitgever van de

HERVO[illegible]

Officieel Orgaan der Herv. Kerk van Zuid Afrika,

verschijnt op de [illegible]5de van elke maand.

Bijbels en Psalmen en Gezangen

Groote Keuze.

Afrikaanse en Hollandse Lees- en Storie Boeken.

Predikatieboeken en Kinderbijbels.

Muurteksten en Schilder Materieel

VOOR UITZOEK.

Het beste adres voor

SCHOOLBOEKEN.

Vergeet niet het adres en teeken in op de

"HERVORMER."